

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemnik ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Ganskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo «Gorice». Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Deželni zbor goriški.

V prejšnjih številkah našega lista smo poročali na kratko, kolikor nam je prostor dopuščal, o razpravah v našem deželnem zboru. Danes naj nam bo dovoljeno, da se povrnemo k eni točki, ki se je pretresala v seji dne 2. t. m., ter da se z njo nekoliko obširneje bavimo.

Kot druga točka dnevnega reda te seje je bil nastavljen zakonski načrt o ureditvi pravnih razmer učiteljskega osebja na javnih ljudskih šolah v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski. To je učen izraz, ki pomenja po domače zvišanje plač in penzij učiteljem in njihovim udovam ter sirotam. O tej stvari bi se dale pisati debele knjige, ki bi govorile, kako so v tem oziru naši učitelji in njih družine preskrbljeni, kako bi morali biti preskrbljeni in kdo bi jih moral preskrbovati ter s kakšnimi sredstvi. Zašli bi predaleč, ako bi hoteli danes ta vprašanja razmotrivati; zato jih preskočimo in hočemo samo površno načrtati razpravo, ki se je o tej točki pletla v deželnem zboru. Trajala je nad štiri ure; zato je umljivo, da navedemo o nji le nekatere pomenljivejše in značilnejše momente.

Poročevalec dr. Marani je zgovorno besedo opisal zgodovino in kakovost sedanjih učiteljskih plač in pokojnin, ter z empatičnim, povzdignim glasom pozivljaj člane deželnega zbora, naj pridejo v podrobno razpravo o predloženem zakonskem načrtu, ki znači za učitelje izdatno izboljšanje sedanjih razmer, ter naj ga sprejmejo, kakor ga predlaga šolski odsek.

V splošni razpravi povzame najprej poslanec Holzer besedo, omeni važnost učiteljskega stanu ter potrebo, da se zagotovi spodobna ekzistenca učiteljem, njihovim udovam in sirotam; pa priznava tudi težave v tem oziru, ker naš šolski zakon je zvrnil vse šolsko breme na šolske okraje, ki štejejo med svoje dohodke samo naklade na izravne davke.

Dr. Gregorčič je izjavil, kakor smo že poročali, v imenu svojem in svojih tovarišev, da priznavajo potrebo, da se uredijo učiteljske pravne razmere, da so pripravljene pri tem sodelovati, a da so v skrbeh radi pokritja večjih stroškov, ki nastanejo, ako bo potrjen ta zakon, da zahtevajo, naj se v zakonu samem določi, kako se bodo pokrivali večji stroški, ter da z ozirom na te določbe uredijo svoje nadaljne korake v tej stvari.

Dr. Treo je izustil daljši govor, v katerem je povedal nekaj svojih, nekaj Tumovih nazorov o šolstvu in drugih stvareh. Najprej je napravil globok poklon „pionirjem omike“ in „mučenikom na šolskem polju“ ter rekel, da gospodarski in moralni oziri silijo poslance izboljšati plače učiteljem, ker drugače zapustijo najboljše učiteljske moči deželo, katera ne zna ceniti širiteljev omike in jih noče odškodovati, kakor zaslužijo. Priznava, da deželni zakoni so pomankljivi in napačni, ker nalagajo vso butaro za ljudsko šolstvo okrajem, oziroma na izravne davke, ter zahteva, naj se šolstvo centralizira, naj prevzame dežela stroške, katere šolstvo prouzroča, kakor bi morala prevzeti tudi razne investicije in melioracije, za katere naj bi se vzela večji znesek na posodo. Mesto goriško ni trn v našem mesu, marveč je tud Slovincem glavno mesto in zasluži podporo od dežele, kakor drugi kraji. Deželni zbor mora začeti z melioracijami

ter investicijami v velikem slogu; po svojem dosedanjem delovanju, ko podeljuje malenkostne podpore in miloščine na levo in desno, opravlja bolj posle nekoga dunajskega ubožnega sveta (Wiener Armenrath). V podrobni razpravi hoče postaviti neki predlog.

Dr. Graziadio je z vzvišenimi besedami nastopil za predloženi načrt zakona, kakor mož, ki hoče, da naj se sliši njegov glas med navzočimi učitelji, pa tudi daleč čez zbornične zidove. Njemu je glavna stvar, da se plače povišajo; odkod naj se vzame potreben denar, za to naj skrbijo drugi; on si ne dela radi tega sivih las. Klubova disciplina ga veže, da bo moral glasovati za dodatni predlog, ki mu ne ugaja, a prepričan je, da učiteljem treba pomagati in da se jim bo gotovo pomagalo. Mnogi navzoči učitelji mu pritrjujejo in rahlo ploskajo.

Vladni zastopnik grof Attems pozdravi z veseljem predloženi načrt zakona, v kolikor se namerava izboljšati gnotno stanje učiteljev, ne more pa pritrditi predlogu, da naj bi se sprejele v zakon določbe, kako treba kriti večji trošek za šolstvo, oziroma doiočbo, da naj bi stopil zakon v veljavo še le tedaj, ko vlada zagotovi letni prispevek iz državnih zalogov za šolske namene. Taka določba bi lahko imela za posledico, da zakonski načrt ne bi dobil najvišjega potrjenja, kar bi bilo jako obžalovati z ozirom na jako žalostni sedanji gnotni položaj učiteljstva, ki potrebuje izdatnega in hitrega izboljšanja.

Dr. Faidutti je tudi za to, da se učiteljem izboljša njih gnotno stanje, ker je slabo; zahteva pa, da tudi učitelji dajo ljudstvu, kar sme od njih zahtevati, posebno da se v kmetijstvu in v današnji socialni organizaciji izurijo in kmetu v tem pomagajo; do, ut des; dam, da mi daš.

Dr. Tuma začne z letom 1870, ko se je izdal za učitelje primeren zakon; potem se ni za nje nič več storilo; ta greh treba popraviti. Šolski zakon je povsem liberalen; ali liberalna večina je padla, in zdaj je vse drugače. Duhovščina je kriva, da naši ljudje niso znali in ne znajo čitati in pisati; kajti ona je imela šole v rokah do leta 1870 (pa brez plačila, to je dr. Tuma zamolčal). Dvoje treba imeti pred očmi: potrebo šolskega pouka in ekzistenčni minimum (najmanjšo plačo) za učitelja. Ta znaša že po davčnih naredbah 600 gld., enako 1200 K na leto. Časi so se spremenili; danes bije na vrata socialno vprašanje; v sredi tega vrvenja stoji učitelj; kot geslo mora veljati: le šola more pomagati, le iz nje more izhajati boljša prihodnost; učitelj je poklican, da širi omiko, da dvigne maso, da reši kmeta. Zato pa ne barantati radi njegovih plač, radi borih 600 gld., ki so ekzistenčni minimum; učitelj je pogoj boljše bodočnosti; kar se zanj potrosi, je dobro naloženo. Zakaj torej pogoje stavljati vladi? Vladi naj se pove, kakó reči stojé, pa naj stori, kar more. Če stavljate pogoje, nočete dati; brez pogojev in brez dostavkov lahko damo; dajmo s polno roko, s polnim srcem; največ med deželami dajemo raznih podpor in miloščin; a smo ubogi, ko gre za učiteljstvo. Učiteljstvu nič ne izboljšamo s tem povišanjem, kajti 600 gld. je danes to, kar 400 gld. leta 1870. Učitelj je voditelj ljudstva po svojem poklicu in po svojem splošnem znanju. Pomagajmo mu, da pride do pravega svetovnega na-

ziranja in da mu ne bo treba tega zatajevati. Današnja napredna filozofija obstoji v tem, da išče resnico in da jo daje ljudstvu, ne več v odvisnosti od duhovščine in drugih faktorjev, marveč po prostem svetovnem nazoru. V to je poklican ljudski učitelj in mi mu moramo poskrbeti potrebnih sredstev, da ne bo siljen zatajevati svojih nazorov ter iskati si dohodka morda celo kot organist ali občinski tajnik.

* *

Na to preide zbornica v podrobno razpravo, v kateri se pretresa točka za točko.

Prvi § določa vrste učiteljev in učiteljic na javnih ljudskih in meščanskih šolah. Naslova podučiteljev in podučiteljic odpadeta.

K § 2, ki določa učiteljem in učiteljicam nove plače, se oglasi dr. Graziadio ter pravi, da srčno rad bi predlagal, naj bodo plače za oba spola enake, ker prav dobro pozna, priznava in občuduje nesebično delavnost, požrtvovalnost in krasne uspehe ženskega učiteljskega osebja, ali da tega ne stori, krivi so edino le oziri na finančno stanje šolskih okrajev, ki bi bili neprimerno obteženi, ako bi se hotelo že zdaj ugoditi popolnoma opravičenim zahtevam učiteljic, da naj bodo gledé plače ravnopravne z učitelji, kakor so z njimi ravnopravne gledé dolžnosti in več kot ravnopravne gledé žrtev in vzgojnih uspehov. Edino, kar se je dalo zdaj doseči, je to, da dobi učiteljica z učiteljem enako odškodnino za stanovanje, kajti tudi njej ne more zadostovati ena soba spalnica, marveč potrebuje še drugo, kjer lahko — sprejema.

Tretji § določuje, da prideta dve desetinki stalno nastavljenih učiteljev in učiteljic na deželi v prvo plačno vrsto, štiri desetinke v drugo in štiri v tretjo. Dr. Tuma predlaga, naj bi jih prišlo v prvo vrsto tri desetinke in tri v tretjo ter pravi, da ta malenkost premeni malo v finančnem oziru. Poročevalec dr. Marani pravi, da ta „malenkost“ bi znašala že zdaj na leto 14.000 K, a pozneje še več, in da nobena učiteljska prošnja ne zahteva te premembe. Predlog dr. Tume se odkloni.

V § 7. je rečeno, da s prvim dnevom onega meseca, ki sledi datumu spričevala usposobljenosti, bodo začasni učitelji in učiteljice upravičeni dobivati prejemke, določene za tretjo plačno vrsto učiteljskega osebja. Dr. Tuma je hotel, naj se sprejme v ta § še sledeči odstavek: „Kakor hitro napravijo začasni učitelji in učiteljice izpit usposobljenosti, postanejo stalni in se morajo uvrstiti v tretji razred stalnega učiteljstva javnih ljudskih šol“, — pa je propadel.

§ 8. določuje voditeljem in voditeljicam javnih ljudskih šol opravilne doklade v znesku 60, 100, 150 in 200 K, ki se všttevajo v pokojnino, in sicer z ozirom na to, ali ima šola, katero vodijo, 1, 2, 3 ali 4 in več razredov. Dr. Tuma je predlagal, naj bi znašale te opravilnine 100, 150, 200 in 300 K, kar bi znašalo na leto čez 10.000 več stroškov. Predlog dr. Tume je padel.

Po določbi § 9. dobijo učitelji in učiteljice, ki so skozi pet let nepretrgoma in z dobrim uspehom učiteljevali na kateri javni ljudski šoli, koncem tega leta povišek plače, ki znaša 10 od sto tega, kar takrat dobivajo. Dr. Tuma je hotel, naj izostanejo besede „in z dob-

rim uspehom“, ker tako pridejo učitelji v popolno odvisnost od okrajnega glavarja ali okrajnega šolskega nadzornika, ki svojevoljno zanika učitelju „dobre uspehe“, ako mu ni naklonjen. Učiteljstvo zgubi na veljavi in na prostosti, ako ga sme šolski nadzornik svojevoljno presojati (ali naj se godi nasprotno, da učitelj sodi svojega nadzornika? Stavec). Vladni zastopnik priporoča, naj ostane omenjena določba nepremenjena, ter brani okrajne šolske nadzornike pred napadi dr. Tume. Potem ko se je še dr. Graziadio izrekel o tej stvari, se odkloni predlog dr. Tume.

Glasm § 10. se člani učiteljstva upokojijo „s privoljenjem deželnega odbora“, ker deželni zalog plačuje primankljev v učiteljskem penzijskem zalogu. Vladni zastopnik prigovarja, naj bi navedene besede izostale, ker avtonomna oblast nima pravice vmešavati se v delovanje državne uprave, h kateri spada deželna šolska oblast, in ker je mogoče, da pričujoči načrt zakona ne bi dobil najvišjega potrjenja, ako ostanejo v njem navedene besede. Dr. Tuma se s „pravnege stališča“ strinja z vladnim zastopnikom ter zahteva, naj se one besede izpustijo. Dr. Graziadio mu ugovarja, sklicujoč se na svoje „pravno stališče“, ki zahteva prav nasprotno od tega, kar trdi dr. Tuma, ki pravi, da deželnemu odboru ostane odprta pot utoka na višjo šolsko oblast, ter predlaga dostavek v tem zmislu. Graziadio in dr. Marani ugovarjata Tumi ter pravita, da je boljše, ako se v § čisto nič ne omenja dež. odbor, nego da se mu izrecno pridržuje pravica utoka, ker to ga ponižuje na stopinjo stranke. Predlog dr. Tume se odkloni; odsekov nasvet se sprejme nespremenjen.

Pri upokojenju učitelja je v zmislu § 13. všttevna ona službena doba, katero je član učiteljstva doslužil na kateri javni šoli po prestanem izpitu usposobljenja. Dr. Tuma je hotel, naj se besede „po prestanem izpitu usposobljenja“ izpustijo in naj se všttevajo učitelju v odmerjenje pokojnine vsa leta po dovršenem zrelostnem izpitu. Tako bi pridobil vsak učitelj najmanj dve leti pri pokojnini. Predlog je padel.

V zmislu § 16. se sme začasno upokojeni učitelj poklicati zopet v službo, ako odpadejo razlogi, radi katerih je bil upokojen, in to dogovorno z deželnim odborom. Vladni zastopnik grof Attems je govoril proti besedam „dogovorno z deželnim odborom“, ter pravi, da je mogoče, da radi teh besed, ako ostanejo, zakonski načrt ne dobi najvišjega potrjenja. Dr. Tuma pritrjuje vladnemu zastopniku ter priporoča, naj se one besede opustijo. Zbornica pa ne ugodi govornikoma, marveč sprejme to točko, kakor je bila nasvetovana po šolskem odseku.

Tudi pri §§ 19. in 21., ki govoré o pokojninah učiteljskih udov in odgojnih njih sirot, je skušal dr. Tuma nasvetovati premembe, pa skoro ni vedel, kako in zakaj. Ostal je s svojimi predlogi v manjšini, kakor ni drugače pričakoval; saj tudi jih ni stavil v nadi, da bodo sprejeti, marveč da se bo pisalo in govorilo, da jih je stavil.

Predno je vzela zbornica v pretres § 26., ki določa, da ta zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve, poprosi za besedo poslanec dr. Treo ter stavi predlog, naj bi se uvrstil med §§ 25. in 26. nov §, ki naj bi izrekel, da v pokritje

stroškov, ki nastanejo iz pričujočega zakona, se ustanovi deželni šolski zalog, čegar potrebščina se pokriva tako, kakor vsak drug deželni potrošek. Svoj predlog podpira s tem, da učitelji so deželni uradniki in da brez te določbe bi zadeli vsi stroški, ki bodo izvirali iz pričujočega šolskega zakona, edino le okrajne šolske zaloge, oziroma, izravne davke, ker samo na te smejo okrajni šol. sveti nalagati naklade.

Vsled tega predloga se silno vzrepenči dr. Gr az i a d i o rekoč, da kot zastopnik mesta goriškega mora slovesno in odločno ugovarjati nasvetu, ki bi pomenil, ako sprejet, veliko, neopravičeno butar in nesrečo za goriško mesto. Že zdaj plačuje mesto ogromnih zneskov za šolske okraje na deželi vsled določbe, da deželni zalog odrajuje okrajnim šolskim zalogom znani znesek 250.000 K na leto. Govornik ne dobi besedij, da bi po vrednosti zavrnil stavljeni nasvet.

Dr. T u m a pritrjuje predgovorniku ter pravi, da razlogi, katere je navedel dr. Treo za svoj predlog, so pač istiniti, ali da o pokritju stroškov ne more biti govora v tem zakonu, marveč v onem radi vzdrževanja ljudskih šol, ali v katerem posebe za to stvarjenem. Pri glasovanju pada predlog dr. Treota z vsemi italijanskimi glasovi in z glasom dr. Tume; vsi ostali slovenski poslanci so glasovali za deželni šolski zalog. Italijani so se spogledali, ko so videli slovenske poslance zjedinjene, izvzemši dr. Tumo, in dr. Marani je opozoril svoje tovariše glasno na ta pojav z besedami: Avete capito? Ali ste videli?

K § 26., ki določa, da zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve, stavi dr. Verzegnassi, kakor je bilo v italijanskem klubu dogovorjeno in v slovenskem sprejeto, dodatni predlog, da zakon stopi v veljavo z razglasenjem, ko bo potrjen zakon o pristojbinah od zapuščin, ko se določijo letni preostanki normalno-šolskega zaloge za šolske potrebščine, in ko dovoli vlada prispevek najmanj 60.000 K na leto učiteljskim plačam. Dr. Gregorčič pritrjuje temu dodatku, češ, da drugače bi morali nositi vse troške za učiteljske plače, ki narastejo vsled novega zakona, edino le okrajni šolski zalogi, ki dobivajo svoje dohodke izključno le od naklad na izravne davke, ki se ne morejo dalje višati brez nevarnosti za obstoj našega kmeta in obrtnika. Pravo mesto za take določbe gledé pokritja je zakon sam, ker druga oblika, n. pr. resolucija vlade ne veže. Četudi bi se vlada radi tega kaj časa kujala, morala bi se vendar slednjič udati, in pomagano bi bilo učiteljem, ne da se kmet in obrtnik obremenita.

Dr. T u m a govori proti predlogu, češ, da tako se z eno roko jeznije, kar se z drugo daje, da glavna potreba je pomagati učiteljem, da treba opustiti vse, kar bi utegnilo zategniti ali otežiti najvišje potrjenje zakonskega načrta. Pritrjuje mu Naglos, ki izjavi v imenu svoje ožje frakcije, da bo glasovala proti predlogu svojega tovariša. Dr. Verzegnassi, ki je bil svoj predlog že prej obširno utemeljil, poslušal začuden nove glasove ter jim ugovarja. Za njim se oglašijo vodni zastopnik grof Attems, dr. Faidutti in dr. Luzzatto, ki govoriyo vsi proti dostavku. Dr. Verzegnassi, videč, da ga je lastni klub pustil na cedilu, se raztogoti, odtegne svoj predlog in zapusti dvorano; njemu so sledili drugi slovenski in italijanski poslanci; ostalo jih je le še toliko (med njimi dr. Tuma s svojima tovarišema), da so sprejeli v naglici zadnja dva paragrafa ter naslov in uvod zakona; potem je predsednik naznanil, da so gospodje nesklepčni in da mora sejo zaključiti. Med italijanskimi poslanci je vladala splošna razburjenost, ker njih postopanje v zbornici se ni ujemalo s sklepi, storjenimi v klubovi seji. — Odkod ta prememba, kdo ve? —

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je sklican na 15. t. m. Na dnevnem redu prve seje stoji te-le točke: Prvo branje sladkorne bruseljske konvencije in dodatka k postavi o davščini na sladkor. Načrt zakona o kontingentu novincev. Proračun za leto 1903 in konečno načrt o novem tiskovnem zakonu.

Spravna akcija.

V ponedeljek je imel ministerski predsednik dr. Körber, kakor je bilo določeno v soboto, posvetovanja in sicer: predpoldne z nemškimi in češkimi zastopniki z Moravskega, popoldne pa z nemškimi in češkimi zastopniki s Češkega. Jednim in drugim je označil novi elaborat, katerega je izdelala vlada in ki ima služiti za podlagu pri spravnih pogovorih. Ta elaborat se dotika te dni in ga dobe zastopniki obeh strank v roke. Dr. Körber je povabil zastopnike obeh strank, da proučé v najkrajšem času ta novi elaborat in naj stavijo potem vladi svoje predloge. V ta namen se snidejo danes k posvetovanju češki poslanci z Moravskega, jutri pa se snidejo češki poslanci, da bodo pretresali ta novi elaborat. Zastopniki nemških strank so pa izmed sebe izbrali v ta namen poseben ožji odsek. Dr. Körber je priporočal, naj se jedni in drugi o elaboratu izjavijo prej ko prej, češ, da se jako mudi vladi, da izve, ali bo iz te moke kaj kruha. Splošno se pa govori, da ima vlada že pripravljena jako radikalna sredstva za uredbo naših zamotanih notranjih političnih razmer za slučaj, da bi tudi sedanja pravna akcija med Čehi in Nemci ostala brezuspešna.

Avstro-ogrška nagodba.

V torek in sredo bil je na Dunaju ogrski ministerski predsednik pl. Szell in je imel z našim ministerskim predsednikom in z našim finančnim ministrom daljša posvetovanja gledé štilizacije teksta za novo carinsko in trgovinsko nagodbo, sklenjeno med obema državnima polovicama dne 31. decembra 1902. Te dni mudili so se na Dunaju tudi dotični ogrski strokovni poročevalci ter so se ustanovile vse podrobne določbe gledé nove nagodbe. Ko bodo vse to spisano in prepisano, tiskano in pretiskano, pojdejo naši ministri v Budimpešto, da se ves elaborat tam podpiše.

Vojaška posvetovanja.

V sredo so se na Dunaju pod predsedništvom našega cesarja vršila vojaška posvetovanja trajajoča jedno uro in pol. Udeležili so se teh posvetovanj: Prestolonaslednik Franc Ferdinand, načelnik generalnega štaba bar. Beck, vojni minister pl. Pitreich, generalmajor Weigl.

Spet novi milijoni za vojaštvo.

Iz Budimpešte se poroča, da izdeleje novi vojni minister nov vojaški zakon. Po tem zakonu skrčila bi se stalna vojaška služba na dve leti, a število novincev povišalo bi se za 125.000 mož. Stroški pa za takó organizirano vojsko bi iznašali vsako leto 110 milijonov kron več, nego znašajo sedaj. Ta novi vojaški zakon bi stopil v veljavo l. 1906.

Nemčija odpovedala trgovinske pogodbe.

Nemčija je odpovedala trgovinske pogodbe Avstro-Ogrski, Rusiji in Italiji. V prihodnjem mesecu ali v marcu odpove trgovinsko pogodbo tudi Švici.

Dalmacija.

V hrvatskih rodoljubnih krogih vlada neka radost zaradi dveh uspehov v prilog Dalmacije in dalmatinskega hrv. prebivalstva. Prvi uspeh je odpoved vinske klavzule Italiji, kar prihaja v največjo korist vinorodni Dalmaciji. Drugi uspeh bi pa bil po zatrdilu „Hrvatske krune“ v Zadru ta, da je namestnik baron Handl pričel razgovarjati se s predsednikom prizivnega sodišča o modalitetah za pohrvačenje državnih uradov. Namestnik da se pač hoče pomenkovati o tem z raznimi strankarji, ker pa je v Dalmaciji samo jedna jedina narodnost, t. j. hrvatska, tedaj se Hrvatom ni bati, da ne prodó; v tem slučaju potem tudi za vedno odklenka italijansčini v dalmatinskih državnih uradih. Boje se pa, da bi namestnik ne mislil na kompenzacijo v prilog nemškemu jeziku. Vsekako pa da je že veselo znamenje, da se je sploh na merodajnem mestu o stvari začela resna akcija.

Hrvatske opozicijske stranke.

Prihodnje dni se vrši v Zagrebu sboj vseh opozicijskih hrvatskih strank. Namen temu shodu je združiti vse te stranke v jedno samo opozicijsko stranko ter določiti taktiko, kako z združenimi močmi upirati se proti vedno naraščajočemu navalu madjaronstva na Hrvatskem.

Srbski kralj Aleksander se ločil od kraljice Drage? Nemški list „National Zeitung“ priobčuje to le senzačno vest, dohajajočo mu

z Dunaja: Potovanje ruskega ministra za zunanje zadeve grofa Lamsdorffa na srbski dvor v Nišu je imelo poleg macedonskega vprašanja, še drug ne manj važen namen. Že prvi nastop ruskega ministra na srbskem dvoru vzbudil je nekako pozornost. On ni namreč, kakor je drugod pri takih prilikah navada, poljubil kraljici Dragi roke. Grof Lamsdorff ni storil tega, ker je imel od svojega vladarja nalogo, da zahteva od srbskega kralja, naj uredi vprašanje o prestolonasledstvu v Srbiji. Grof Lamsdorff je povedal srbskemu kralju, da se sme le tedaj zanašati na rusko pomoč, ako uredi vprašanje prestolonasledstva s tem, da si izbere za prestolonaslednika jednega izmed treh kandidatov, katere mu predloži Rusija in Avstrija, ali pa da se loči od kraljice Drage. Ti trije kandidati bi bili in sicer: Črnogorski knez evič Mirko, ki se je po dogovoru z Rusijo in Avstrijo poročil z gosposi Natalijo Kostantinovič; mladi Leuchtenburški knez Nikolaj, ki je v sorodu z ruskim dvorom in ki se nahaja še na vojaški akademiji v Petrogradu, in knez Battemberg. Grof Lamsdorff dal je srbskemu kralju 24 ur časa, da se odloči.

Srbski kralj, tako poroča zgoraj omenjeni list, se je odločil za ločitev od kraljice Drage, češ, da se potem zopet oženi z osebo, katera bi bila po volji tudi Rusiji in Avstriji. Kraljica Draga pa bi dobila za odškodnino primerno svoto, katero bi ji tudi Rusija izplačevala vsako leto. Kraljica Draga bi bila s tem kraljevim sklepom tudi zadovoljna in bi sama na to delala, da se stvar reši prej ko prej, ker se je baje že odločila, da si nakupi neko vilo v Draždanih. Vsa zadeva pa se ne boče najbrže tako hitro izvršila, ker se je kralju dovolil rok jednega leta, da vse to uredi. Odstop srbskega ministra za zunanje zadeve je baje v zvezi z vso to zadevo.

Ta vest se zdaj preklicuje kot izmišljena.

Srbija se oborožuje.

V listu „National Zeitung“ se poroča iz Belegrada, da je srbska vlada povabila več zunanjih tvrdk, da ji odpošljejo svoje ponudbe gledé izdelovanja ostrih patron. Takih patron namerava srbska vlada naročiti za dva milijona frankov. Ta vest vzbuja z ozirom na razmere v Macedoniji splošno pozornost. Srbska vlada se sicer izgovarja, da nimajo ta naročila nobenega drugega pomena, nego nadomestiti municijski material, ki je bil pred kratkim uničen vsled eksplozije v smodnišnici kragujevaški. Ali tem zatrdilom srbske vlade se dosti ne veruje. Oglasile so se na to povabilo angležke, belgijske, in nemške tovarne. Najugodnejše priponudbe pa so storile belgijske tovarne.

Ruski car in nemški cesar v Rimu.

Italijanski list „Tribuna“ poroča, da prideta meseca maja v Rim ruski car in nemški cesar in sicer da pride nemški cesar v prvi polovici, ruski car v drugi polovici meseca maja v Rim.

Anglija in Nemčija.

Med nemškimi in angležkim dvorom obstoje, kakor znano, še nadalje prijateljski odnosi; vse drugače pa je med obema narodoma, katerih volje tolmač je časopisje. Nedavno je objavil list „Times“ pismo angležkega zastopnika Gibson Bowlesa, v katerem le-ta napada Nemčijo in pravi mej drugim: „Nemška država še nikoli ni opustila prilike, da se izneveri svojim zaveznikom, ako je to v njeno korist. Tradicionalno vojevanje Nemčije v svrbo brezobzirnega pridobivanja novega teritorija ni viteško, marveč vandalsko. Postopanje z venezolanskim brodom „Viktoria“ ni delo modernega vojevanja marveč roparstva.“

List zatorej svari angleško vlado pred prenapljenjo zvezo z Nemčijo v svojo škodo. Ako tako sodi o svoji posestrimi Anglija, kako moramo soditi se le mi Avstriji v oči gled izkušeni, ki smo jih imeli z Nemčijo.

Macedonsko vprašanje.

Listi poročajo, da sta se Rusija in Avstrija o priliki Lamsdorffovega bivanja na Dunaju dogovorili, da sestaviti posebno spomenico, katero dopsljeji vsem drugim velevladim. V spomenici bodo natanko popisane neznosne razmere macedonske ter tudi dokazano, da je na teh razmerah kriva edino le Turčija. Po teh poročilih sta se baje Rusija in Avstrija tudi dogovorili o reformah, ki naj se uvedejo v Macedoniji. Po tem načrtu moral bi stati na krmilu nove uprave guverner kristjan, a ta bi bil pod kontrolo velevlad.

Maroko.

Maroška državnica je danes v ognju civilne vojne. Bije se namreč boj med cesarsko vojsko in ustaši. Navidezno gre za prestol, katerega se hoče polastiti pretendant Hamed ben Mohamed Hassin.

Sultan ima svoj dvor v Pezu, Hamed ben pa v Paziju. Hamed ben je energičen človek, polastil se je vseh državnih zakladov in skladišč orožja pa udaril s svojimi fanatizovanimi četami na sultana. Poslednji je izročil vodstvo čet namestniku pokrajine Sefra. Po trikratnem boju so bile cesarske čete popolnoma poražene. Iz jeze zaradi poraza je ukazal sultan, da se v Tazi ropa, mori in požiga. — Pretendant Hamed ben je orodje neklih evropskih velesil v prvi vrsti Anglije, katerim je Maroko zelo všeč. Maroko ima veliko trgovinsko in strateško važnost in to je veliko za nenasitne Angleže.

Prebivalstvo goriških občin in okrajev.

Sodni okraji, občine in kraji	Prebivalstvo		Prebiv. se je v desetih letih pomnož. (oz. zmanjšal)
	l. 1890	l. 1900	
1. Ajdovščina	735	852	+ 17
2. Črniče	1569	1706	+ 137
Batuje	386	407	+ 21
Črniče	535	615	+ 80
Ravna	221	217	- 4
Selo	427	467	+ 40
3. Gabrje	647	685	+ 38
4. Gojače	423	438	+ 15
5. Kamnje	474	506	+ 32
6. Sv. Križ	2252	2334	+ 82
7. Lokavec	2206	2402	+ 196
Dol	716	811	+ 95
Lokavec	927	975	+ 48
Angejska Gora	563	563	0
8. Rihenberg	2495	2648	+ 153
Brje	828	931	+ 103
Rihenberg	1667	1717	+ 50
9. Skrilje	820	873	+ 53
Št. Tomaž	388	417	+ 29
Skrilje	432	456	+ 24
10. Šmarje	1074	1097	+ 23
11. Vrtovin	578	661	+ 83

(Dalje pride.)

Domače in razne novice.

Cesarjev dar. — Presvitli cesar daroval je za zgradbo nove cerkve v Krnu 200 K.

Imenovanje. — Davčni nadzornik Evgenij Petris pl. Steinhofen je imenovan za višjega davčnega nadzornika.

Gosp. dr. Mart. Kerševani je jako nevarno bolan. Po mestu se je že dvakrat raznesla vest o njegovi smrti in to je tudi krivo, da je zadnji „Primorski list“ to vest zabeležil.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedniku: Josip Kodolja, župnik v Šmartnem 10 K; Neimenovan v Gorici 40 K; gospodje deželni poslanci: Leopold Bolko 50 K, Ivan Lapanja 20 K, Anton Klančič 20 K, Anton Jakončič 20 K, dr. Anton Gregorčič 30 K ter za božičnico 10 K; Štrekelj Alojzij 20 K, Otilij Medveš, kaplan v Volčah 10 K; Fran Kodrič, vikar na Trnovem 10 K (toliko tudi za „Alojzijevešče“).

Prejelo upravnništvo: Franc Zucchiatti, veleposestnik v Medani 10 K (ravno toliko za „Aloizijevešče“); Čermelj Andrej, štacunar na Koru v Gorici 4 K. Preostali znesek kegljavcev Silvestrovega večera v Logu pod Mangartom, nabran po pokritju stroškov za 24 pestov in zraven še okovanega konja v skupni vrednosti konja in podkev 80 krajcerjev 12 K; J. M., kaplan 5 K.

Srčna hvala vsem darovateljem!

Za božičnico v „Šolskem Domu“ je šol. vodstvo nadalje prejelo od g. l. Grila 68 kolačev; od g. Jeretiča, knjigo-tržca 4 molitvenike, 7 torbic, 6 tablic, 4 škatlice peres, mnogo peresnikov in svinčnikov; od g. Andreja Jakila iz Rupe en sveženj usnja.

Bog povrni!

Darovalci, koji so darovali za božičnico otroškemu vrtu v Pevmi: Baronica Teuffenbach 2 K; Katarina Primožič 2 K; Anton Gravner 2 K; Baronica Thömel darovala razna oblačila, namreč: čepice možke in ženske, nogavice, zapestnice in spodnja krilca; ves izdelk ročnih del; „Krojaska zadruga“ darovala blago za obleke v vrednosti 10 K.

Franja Stantič, vrtnarica.

Russkij kružok. — Ker je došel učitelj ruskega jezika g. Labenskij, sklicuje se društveni občni zbor na soboto dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v hotel „Tri krone“. Dvorana je rezervirana. V s p o r e d: I. Sprejem novih članov; II. Konečni dogovor radi učnih ur; III. Dopolnitev odbora.

K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Vojaški koncert v kavarni „Central“ na Travniku. — Danes dne 10. t. m. boče v kavarni „Central“ na Travniku vojaški koncert, ki prične ob 8. uri

zvečer. Vstop h koncertu je prost. Nadejati se je prav obilne udeležbe.

Občinske volitve v Cerknem. — Zdaj ali pa nikoli, tako so pisali pristaše dr. Tume in „Soča“, ko so se jele bližati nove občinske volitve v Cerknem. Zdaj ali pa nikoli je čas, klicala sta jim iz Gorice dr. Tuma in „Soča“, da vržete ob ta črno temo. In v tem smislu pisani so bili dopisi in članki, s katerimi je polnila „Soča“ svoje predale obšipajoče najpoštenje in za blagor cerkljanske občine najbolj vnete može z najnesramnejšimi psovkami, katere je zamogla poroditi v lažiliberalnih možganih najhujša strast in duševna propalost. Čeravno smo se že večkrat prepričali, da so ti ljudje sredstev posluževali tudi pri volitvah te največje občine na Goriškem, bili smo vendar prepričani, da je vse bobnanje, o bodoči zmagi pristašev dr. Tume in „Soče“ le goli humbuk in grdo farbanje. In da se nismo motili nam dokazujeta brzojavki, kateri sta nam dospeli sinoči iz Cerkna. Občinske volitve vršile so se v Cerknem v sredo, v četrtek in v petek. Nasprotniki dosedanje starišinske večine vrli so se z vso silo na tretji volilni razred. Pa zastoni, kajti lista kandidatov dosedanjega župana zmagala je s 119 glasovi večine. To pa je Tumovec in „Sočane“, tako oplašilo, da so pri volitvi v drugem in prvem volilnem razredu pometali puške v koruzo ter zbežali v svoje brloge. Opomnite moramo, da je sedela v dosedanjem starešinstvu tretjina starešinov nasprotne stranke, ter da ni potem takem „Slogina“ stranka le obdržala svojo dosedanjo posest, marveč, da je zmagala na celi črti. Zavednim Cerkljanom kličemo o ti priliki najpriskrneje: Živeli zavedni volilci, le tako in po ti poti složno naprej za blagor obširne občine cerkljanske! Nasprotniki pa so se prepričali, da torej ne zljaj in nikoli ne pridejo oni na krmilo dokler ohrani cerkljansko ljudstvo svoj zdravi razum, vsled katerega mu je dano spoznavati svoje prave prijatelje ter jih ločiti od onih, kateri bi je hoteli zlorabiti le za svoje sebične namene.

Imenik porotnikov za prihodnje porotno zasedanje, ki se vrši meseca februarja t. l. Porotniki: Stua Alojzij iz Kormina, Stabile Ivan iz Ogleja, Rustja Anton iz Skrilj, Mermolja Josip iz Mirna, Ricci Jakob iz Tržiča, Pignatari France iz Črnič, Ceriani Nikolaj iz Tržiča, Culot-Lukežič France iz Renč, Šavli Ferdinand iz Št. Petra, Kožuh Vincencij iz Oseka, Venuti Alojzij iz Gorice, Colautti Nikolaj iz Tržiča, Chiurlo Anton iz Gorice, Castellan Leopold iz Fare, Castelliz Anton iz Gorice, Kanceler Anton iz Solkana, Lutman Josip iz Štandreža, Pavletič Josip iz Gabrij, dr. Pinausig Peter iz Gorice, Guglielmi Alojzij iz Gorice, Luzzatto Emilij iz Gorice, dr. Lisjak Andrej iz Gorice, Jakončič Anton iz Gorice, Reja pl. Josip iz Kozane, Černic Valentin iz Št. Petra, vitez Franzoni Emilij iz Medeje, Legiša Josip iz Devina, Furlani Ivan iz Ronkov, pl. Batistič Mihael iz Solkana, vitez Blasič Aleksander iz Ronkov, Bavdaž Josip iz Gorenje vasi, Presel Ivan iz Gorice, Hmelak France iz Lokavca, Fogar Alojzij iz Pevme, Fečenko Josip iz Pekla pri Rihemberku, Čehovin Florijan iz Branice.

Namesniki: Culot Josip iz Gorice, Cicigoj Mihael iz Gorice, Rocco Anton iz Gorice, Valentinuzzi R., dr. Cesciutti iz Gorice, Dürles Atilij iz Gorice, Albisser Viktor iz Gorice, Cossar Ivan iz Gorice, Glessig Avgust iz Gorice.

Dražba časnikov v Čitalnici. — Minoli pondeljek so se v tuk. Čitalnici po dražbi prodajali časniki, naročeni za društveno bralnico. Dražba je bila nenavadno živahna. Gg. dražitelji so bili v obče pri dobrem humorju; rekla se je marsikatera dovtipna opazka, vzbujajoča splošno veselost. Udeležniki so se razšli zadovoljni, da so prebili nekaj veselih trenutkov. Najbolj zadovoljen je pa bil gotovo odbor, da je iztržil za prodane časnike izdatno vsoto, kakor že mnogo let ne tako.

Ženska mestna bolnišnica. — L. 1902 je bilo sprejetih v razne oddelke ženske mestne goriške bolnišnice 1045 oseb. Koncem l. jih je ostalo v bolnišnici še 97. Umrlo jih je v bolnišnici med letom in sicer odraslih 123 nedoraslih 29. Na oddelku za blazne je bilo koncem leta 1901 97 oseb. V letu 1902 sprejetih je bilo 33 oseb. Torej bilo je na tem oddelku v l. 1902 132 oseb. Od teh jih je okrevalo 13, umrlo pa 25. Ostalo jih je v blaznici koncem l. 1902 še 84.

V bolnišnici usmiljenih bratov in sicer na oddelku za blazne je bilo vzprejetih v l. 1902 114 oseb, iz l. 1901 pa jih je ostalo 37. Na oddelku za telesnobolne je bilo vzprejetih l. 1902

1228 oseb, iz l. 1901 jih je ostalo na tem oddelku 97. Umobolnih in telesnobolnih se je zdravilo lani v ti bolnišnici 1476 oseb. Od teh je ozdravelo 868 oseb; 188 osebam se je zdravje zboljšalo; umrlo pa jih je 145, a popolnoma neozdravljenih je ostalo 61 oseb. Skupaj torej 1262 oseb. Bolniki so bili iz najraznejših dežel in držav, celo iz južne Amerike bil je eden teh nesrečnežev.

Naznanite pse. — Tukajšnji magistrat pozivlje vse one, ki imajo pse, da jih naznanijo v teku jednega meseca, ter da vplačajo dotično pristojbino od psov. Proti onim, ki bi tega ne storili, postopalo se bode, kakor določajo dotični predpisi.

Pokradena čreva. — Mesarskemu pomočniku Suliču, bivajočemu na Placuti, je bilo ukradenih 20 kg posoljenih črev v vrednosti 50 K. Njegov gospodar Illcher je to naznanil policiji in ti se je kmalu posrečilo zasačiti uzmoviče. Ti so Cufarin Edvard, Boccadoro Riccardo in Sbona Dominik. Ukradena čreva so prodali uzmoviči za prav nizko ceno klavcu prašicev Valentinu Vidi, stanujočemu za Razonerji.

Tatvina v vojaški pisarnici. — Josip Pokrovac, vojak pri VII. stotnji tukajšnjega deželno-bramborskega bataljona ima lepo pisavo. Zato so ga rabili v pisarni. Nekega dne pa je siloma odprl neki ormar in odnesel iz njega 97 K. Ko je to storil, jo je popihal.

Tatvina. — V pondeljek po noči so neznan lopovi s silo odprli hišna vrata v Raštelu št. 17. Potem so razbili v veži se nahajajoči zaboj, v katerem se je nahajalo manufakturno blago prodajalke Naglič. Lopovi so odnesli za kakih 400 K blaga.

Umrli sta v visoki starosti in sicer: v Gorici 4. t. m. Katarina Decolle, ki je bila rojena l. 1804 in je imela torej 98 let; v Biljah pa Uršula Jub, ki je bila rojena v l. 1802 in je imela torej 100 let. Prva je zapustila veliko premoženje.

Izpred sodišča. — V pondeljek je stal pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem Štefan Mlakar s Cerkljanskega. Tožen je bil zaradi poskusa tatvine. Obsojen je bil na šest tednov zapora z jednim postom.

Politični obhod bohinjske železnice. — V sredo 7. t. m. se je sešla pri Sv. Luciji zopet komisija, kateri je poverjen politični obhod bohinjske železnice, da nadaljuje svoje delo proti Gorici. Deželni odbor je imenoval za svojega zastopnika pri tej komisiji g. deželnega poslanca Lapanja, ki se je udeležil tudi političnega obhoda od Podbrda pa do Sv. Lucije.

Na Trnovem se je pred božičnimi prazniki ponesrečil dimnikar Persič: zdrsnilo se mu je po stopnicah pred c. k. gozdno hišo na Vitovljskem Vrhu.

Ročinj. — Zmiraj lepše reči se godé v Ročinj. Lani so okradli cerkveno pušico pri misijonskem križu, kakor je „Gorica“ prinesla. Na sv. tri kralje okradli so pa mesarja „Škrtoca“ za 20—25 gl. Mesar je deloma sam kriv, ker je pustil ves skupiček tistega dne v mesnici, a zraven pa ključ od nje. Tatvina se je zgodila med 7—8 uro zvečer. Postopačev pač ne manjka.

Šola. — Iz Vrsna pri Kobaridu nam poročajo, da že par mesecev nimajo učitelja. Otroci bodo vse pozabili če še nadalje ne bo učitelja. Ta šola bila je ustanovljena še le koncem l. 1897 in že tretjič nima učitelja. Nam se čudno zdi, čemu ustanovljajo oblasti nove šole, če nimajo dovolj učiteljskih moči. Vrsenski otroci so popred hodili v šolo na Libušnje, kjer je bil vedno učitelj, sedaj so jim ustanovili lastno šolo — pa brez učitelja. Tudi na Volarjih in na Kamnem nimajo učitelja. Naši ubogi gorjani plačujejo ogromne naklade za šolo — pa od tega nič nimajo! Pač napredek!

Grozna nesreča. — V Kamnicah nad Gorenjempoljem je dne 5. t. m. popoldne zgorela 5-letna deklica Alojzija Kamensček. Bila je sama s starejšo bolno sestro doma. Ko je hotela na ognjišču zakuriti, vnela se ji je obleka. Predno so prišli ljudje, je že popolnoma bila opečena.

Oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu z dne 1. januarja 1903, s kojim se znova razglašajo veljavni roki za plačevanje raznih neposrednih davkov, kakor tudi posledice njih zanemarjanja. — Finančno ravnateljstvo naznanja vsled postave z dne 9. marca 1870 drž. zak. št. 23, da se sledeči davki imajo v teh-le rokih plačevati: a) zemljarina v mesečnih obrokih in to prvega vsakega meseca naprej; b) hišno-razredni kakor tudi hišno-najemni davek zunaj mesta Trsta v mesečnih rokih in to prvega vsakega meseca naprej; v mestu Trstu in okolici

pa se mora plačati hišno-najemni davek 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra; c) 5°/₁₀₀ davščina od hiš davka prostih radi zidanja ima se v onih rokih, kakor hišno-najemni davek t. j. v Trstu in okolici 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zunaj Trsta pa prvega vsakega meseca naprej plačati; d) obča pridobarina se ima plačati za vsako četrletje naprej 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra Isto tako treba plačati pridobarina od javnemu dajanju računov podvrženih podjetij v štirih jednakih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospevajočih obrokih; e) v kolikor se prihodarina ne plača na način označen v § 133 zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220, t. j. potom odbitka, treba jo poravnati v dveh jednakih 1. junija ter 1. decembra dospevajočih obrokih; f) osebno dohodarino je plačati s pridržkom določeb § 234. zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 oziroma cesarske naredbe od 8. julija 1898 drž. zak. št. 120, v dveh jednakih 1. junija ter 1. decembra dospevajočih obrokih. Vsled teh zakonitih odredb so dolžni vsi oni, ki izplačujejo dohodke v §§ 167. ter 168 gornjega zakona omenjene, ako isti niso zgolj spremenljivi, odtegniti prejemnikom od teh dohodkov predpisano osebno dohodarino in plačarino, ki se jim v to svrhu vsakoletno prijavi. Odbitki se opravljajo v istih rokih in v istih razmerih obrokih, kakor izplačevanje prejemkov

Kedor navedenih neposrednih davkov ne plača najpozneje v 14 dneh po preteku roka s določene za poravnanje vsakega teh davkov, je dolžan plačati zamudne obresti, če preseže posamezni redni davek vred za vse leto 100 kron.

Zamudne obresti se računajo od dneva sledečega roku za vplačanje do dne plačila, tako da pride po 1°/₁₀₀ h na vsakih sto kron vsak dan, kar se z dolžnim davkom vred potirja.

Dolžni davek se lahko plača na pristojnem uradu — v Trstu na mestnem davčnem uradu — ali pa na vsakem c. kr. poštnem uradu na čekovni račun dotične davkarje.

Slednjič se opozarjajo plačalci še na sledečo določbo § 5. zakona z dne 9. marca 1870 drž. zak. št. 23: „Če bi se ob začetku novega davčnega leta še ne bil mogel dolžni davek za to leto posamnim davkoplačevalcem stalno predpisati, naj se davki za ustavno dovoljeni čas plačujejo v znesku predpisanem za preteklo davčno leto, dokler se ne odmerijo novi davki, v katere je potem všteti že izvršena plačila.“

Influenca. — Na Reki in v Trstu se je začela zadnje dni močno razširati influenza. Posebno silno nastopa influenza v Padovi. Listi poročajo, da je obolelo tam na influenci čez 15.000 oseb. Umrje pa da vsak dan od 10 do 15 oseb.

Občinske volitve v Tiganu v pazinskem političnem okraju. — Kakor smo poročali, so pri zadnjih občinskih volitvah v Tiganu po hudi volilni borbi zmagali Hrvatje v vseh treh volilnih razredih. Nasprotna stranka, v kateri se nahajajo hrvatski renegatje in zagrizeni Italijani, je vložila proti tem volitvam utok. Tržaško namestništvo je temu utoku ugodilo ter razveljavilo volitve. Zato so se morale razpisati nove volitve in te se vrše dne 12, 13, 14, 15 t. m. Borba bode tudi zdaj jako huda, Italijani poskusili bodo vse, da izpulijo to zgolj hrvatsko občino iz rok sedanjih tamošnjih hrvatskih prvakov.

Za tolmača hrvatskega jezika. — Pri ljubljanskem deželnem sodišču je imenovan namesto g. prof. Rutarja, ki se je zaradi bolezni odpovedal, g. profesor Macher.

V Ameriko se je odpeljalo od 5. do 6. t. m. z južnega kolodvora v Ljubljani 122 oseb.

Dva grozna umora v Gradcu. — V četrtek primerila sta se dva grozna umora v Gradcu. 42-l. zasebnik Kraft je prišel v kuhinjo k 31-l. Jul. Kremčker, ženi kavarnarjevi, ter nanjo ustrelil. Žena se je, zadeta v trebuh, hipoma mrtva zgrudila. Nato je napadalec pomeril nase, a ker se revolver ni sprožil, je ubežal domov. Policija, ki mu je bila skoro za petami, je dobila na njegovem domu v naslonjaču mrtvo 81-let staro mater napadalčovo z rano v glavi. Tudi Kraft je ležal blizu matere mrtve, ustreljen v glavo. Na mizi je ležal listek, na katerega je napadalec zapisal, da je storil zločin radi nesrečne ljubezni, in da je vse svoje premoženje sežgal. V peči so res našli sežgane vrednostne papirje. Kraft je imel okolu 20.000 kron premoženja.

Novi list za orožnike. — V Gradcu je začel izhajati list „Österreichische Gen-darmerie Zeitung“, ki bode zagovarjal koristi orožnikov. Izhajal bode 1. in 16. vsakega meseca in stane za celo leto

10 K. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Gradcu, Klosterwiesg. št. 39.

Umrli je v Gradcu v 73. letu svoje starosti gospod Alojzij Daniel, ki je bil več let restavratör na kolodvoru v Nabrežini in v Trstu.

Dr. Herold ponesrečil. — Znani češki voditelj dr. Herold je na Donaju na cesti padel in se znatno poškodoval na roki. Vrnil se je v Prago.

V Rimu je umrl v zavodu sv. Jeronima na Božič slavni hrvatski pisatelj in učenjak prečastiti kanonik Dragotin Anton Parčić. Pokojni se je porodil l. 1832 v Vrniku na otoku Krku, kot sin priprostih a jako spoštovanih kmečkih roditeljev. V mašnika je bil posvečen l. 1854. Pokojni krški biskup Vitezić odmenil ga je za profesorja na gimnaziji, katero so takrat hoteli osnovati na otoku Krku, a ker ni do tega prišlo podal se je Dragotin Anton Parčić v samostan, da bi se tam posvetil vedi in knjigi, s katerima se je najraje bavil že od najmlajših let. Dragotin Anton Parčić je že kot bogoslovec spisal in izdal italijansko-hrvatski slovar, kateri je že v prav kratkem času doživel drugi natis. Kasneje je spisal in izdal tudi hrvatsko italijanski slovar. Spisal je tudi hrvatsko slovnico, katere je bila prevedena celó v francozki jezik. L. 1876 je bil Parčić sekulariziran in tedaj vzprejel ga je v svojo biskupijo biskup Juraj Strossmayer. Ker je namreč zaradi pomanjkanja glagolitskih mašnih knjig glagolitica vedno bolj pešala, začeli so misliti krški, senjski in djakovaški škofje na izdaje novega glagolitskega misala. Kot najboljšega poznavatelja glagolitice smatrali se ravnó Dragotina Antona Parčića. Zato ga je djakovaški biskup Strossmayer vzprejel v svojo biskupijo ter ga poslal v Rim, kjer je bil nastanjen v zavodu sv. Jeronima, kjer se mu je poverilo izdelovanje omenjenega misala. To z velikimi težavami spojeno delo je izšlo l. 1892 in je bilo tako dovršeno in tako krasno, da je zaradi tega celó sam sveti oče papež Lev XIII Parčića odlikoval z zlato kolajno. Pokojnik bavil se je pa tudi z drugimi vedami. Posebno prirodoslovje in zvezdoslovje zanimala sta ga jako in bil je učenjak tudi v teh vedah. Sploh so naši bratje Hrvatje s Parčićem izgubili jednega najboljših, najučenejših in najdelavnejših svojih sinov.

Wilhelmov zeljišni sok je vže dolgo let priljubljen sok proti kašlju. Eno steklenico po K 250, poštni zavoj s 6 steklenicami za K 10— pošilja franko na vse avstro-ogerske poštne postaje Franc Wilhelm, lekarnar, c. kr. dvorni zalagatelj v Neunkirchen (Spodnje Avstrijsko). V znak pristnosti je odtisnjen na vsakem zavitku grb trga Neunkirchen (devet cerkva). Prodaja se v vseh lekarnah. Kjer se ne dobi, se pa direktno dopiše.

Služba gozdnega čuvaja.

V področju komisije za pogozdovanje Krasa za Goriško-Gradiško oddaja se služba gozdnega čuvaja v Divači, oziroma v drugem kraju političnega okraja sezanskega, s katero je spojena plača letnih 800 K, ki se plačuje v posticipatnih mesečnih obrokih. Služba je provizorna proti tromesečni odpovedi.

Prosilci, ki morajo biti avstrijski državljani, naj vlagajo svoje kolekovane ter lastnoročno pisane prošnje z dokazilom, da niso prekoračili 25. leta svoje starosti, s šolskimi spričevali, s spričevalom o lepem vedenju, o dosedanjih službah in o telesni sposobnosti za to službo do 31. januarja t. l. pri predsedništvu komisije za pogozdovanje Krasa za Goriško-Gradiško v Gorici.

Prosilci, ki so bili vojaki ter znajo razven slovensčine tudi nemščino, imajo prednost.

Gorica, dne 8. januarja 1903.

Predsednik:

Bosizio m. p.

VABILO

na

I. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice“ v Dornbergu, registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil

dne 18. jan. 1903 ob 3. uri pop. v dvorani občinske hiše.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnikovo;
2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo;
3. Potrditev letnega računa;
4. Volitev načelstva in nadzorstva;
5. Slučajnosti.

Odbor.

Mladenič

lepega obnašanja v sežanskem okraju, s posestvom vrednim nad 35 tisoč kron, obstoječim iz hiše, nje in travnikov, želi se seznaniti s dekletom lepe sunanjosti, iz poštene kmetijske družine, ki ima štiri do pet tisoč kron gotovine in veselje voditi kmetijstvo v žensko področje spadajoča dela. Prednost imajo one, ki živijo pri stariših na deželi. Le resne ponudbe, če je mogoče s sliko, naj se pošljejo na upravnništvo „Gorice“ pod naslovom: „Resna ponudba“.

Dobro izučena

kuharica

želi stopiti v službo pri kakem gospodu duhovniku v mestu in sicer takoj ali pa tudi med letom. — Oglasiti se je pri našem upravnistvu.

Naznanilo.

Podpisani večletni gostilničar v znani in zelo obiskovani gostilni „Pri zlatem levu“ na trgu v Kanalu, otvoril sem sedaj vis-a-vis v svoji hiši na novo

Hotel Ulaga

in zagotavljam najboljšo in točno postrežbo z jedili. Točim pristna domača črna in bela vina ter Dreherjevo pivo v sodčkih. Imam p. n. gg. gostom na razpolago elegantne sobe za prenočišča, shrambe za vozove in hleve za konje. V kratkem napravim na vrtu tudi kegljišče in kroglišče.

Prosim za obilen obisk ter se bilježim z vsem spoštovanjem udani

Fran Ulaga,
lastnik.

Razpis tajnikove službe.

V občini Biljana v Brdih je razpisana tajnikova služba z letno plačo 600 K. Prošnje je vložiti pri županstvu do 14. jan. 1903 in izkazilo sposobnosti za to službo v slovenskem jeziku. Zeli se tudi znanje kaj nemščine in italijanščine v govoru in pisavi.

Županstvo v Biljani
dne 10. dec. 1902.

Šfiligoj, župan.

Izvrstno delujoča gostilna

„PRI ZLATEM LEVU“

v Kanalu v soški dolini

se odda v najem

odnosno se tudi prodá.

Gostilna ima velike hleve, obširen vrt, dvorišče in 10 opremljenih sob za prenočevanje tujcev.

Preskrbljena je tudi z vso hišno in gospodarsko opravo.

Radi gradnje bohinske železnice obeta se gostilni še večji promet. — Ponudbe sprejema lastnik

A. Kriznič, Kanal.

Čebelno-voščene sveče

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Velika zaloga médu pitanec in navadni po zelo nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. KOPAČ,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, sprejema hranilne vloge, katere obrestuje po 4½ polumesečno; nevzdignene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje posojila udom na osebni kredit po 6% in na vknjižbo po 5½.

Sprejema člane z glavnimi deleži po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za naganje in vračanje so na razpolago položnice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštne stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12 ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrtek tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marianje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiriidelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Samo 7½ kron

stane

Orig. Solinger „Comfort“
stroj za striženje las,

ki je svetovno znan po dobri in lični izpeljavi. Zaradi umetnega dela in dobre snovi zagotavlja ta stroj brezpogojno in trajajoče poročstvo za dobro in nežno striženje las. — Z 2 podložnimi česali, 3, 7 in 10 mm dolga rez, s ponikelnim ročem (1 nadomesna zavita zmet). Cena K 7.50. Za brado K 6—

500 dvojnih-poljskih kukál

(Doppel-Feldstecker)

144 mm, Mod. „Zeus“, čisto akromatična kukála, ki so neprekosljiva glede povečanja in obsega, z natančno reprodukcijo najmanjših predmetov brez pačenja, ponujam v eleg. usnjatem etuju z naramnico ali pasom po K 12 mesto po K 35. Pošilja s pošt. povzetjem, dokler je kaj zalogo

M. Rundbakin,

Dunaj, IX./1, Berggasse št. 3/32 a.

Pri svetem Antonu Padovanskem:

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in neštevilno nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešana sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križčev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezenja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Anton Kuštrin

Gosposki ulici h. št. 25,

(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedinega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Mljiveče prve in druge vrste, namreč po ½ kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Pisarniške in šolske potrebnosti, raznovrstni papirnati stvari

po najnižjih konkurenčnih cenah:

Molitvene knjige . . . . . od — 24 v navgor
Žepni nožiči . . . . . — 50 " "
Mošnički za denar . . . . . — 20 " "
Tobačnice in smodčnice . . . . . — 80 " "
Zavitki, kuverte 100 . . . . . — 50 " "
Papir: pisemski 100 pol . . . . . — 60 " "
" uraden bel 1000 pol . . . . . 6 — " "
" za maslo ovijati kilo . . . . . 1 40 " "
" za cigarete 100 snop . . . . . 2 20 " "
Posetnice s tiskom 100 . . . . . 1 20 " "

Tiskovine za duhovnije in županije po ceni „Narodne tiskarne“ v Gorici. — P. s. Za povoljno postrežbo treba v naročilu navesti približno ceno. ltd. itd.

V Gorici G. LIKAR,
sredi Semeniške ulice proti Placuti 10.

Največja trgovina krojnega blaga

„Krojaška zadruga“

Gorica, Gosposka ulica št. 7

Priporoča se v to stroko spadajoče kakovosti blaga za bližajočo se letno dobo, kakor: volne, perkal, satin, batist, zephir svile, svile za prati, Voille de Lanie, Tennis, Oksford, piqué luknjasti. Možka sukna po vsaki ceni v veliki izbi. Nadalje ima bogato zalogo preprog, pregrinjaj, zaves, blaga za mobilje, platna, Chiffona, ruskega platna, Kneippovega platna, hlačevine, volnenih odev, kovtrov, srajce, bombaževin, žepnih rut itd.

Gospode opozarja na izborno perilo, katero se rasprodaja 15% pod ceno, dokler je še zalogo.

Pod perilo spada sledeče: bele srajce z barvanimi oprsniki, ovratniki, zapetnice, nogavice, srajce za hribolazce itd.

Vse po najnižjih in stalnih cenah!

Na željo se razpošiljajo uzorci poštne prosti.

TISKA:

Časopise . . . . .
Knjige . . . . .
Diplome . . . . .
Trgovske račune . . . . .
Cenke . . . . .
Vabila za veselice . . . . .
Pisma s firmo . . . . .
Razne etikete . . . . .
l. t. d.

**NARODNA =
= TISKARNA**
v GORICI

prevzema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela in izvršuje v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah da se ne boji nikake konkurence.

TISKA:

Tisk. za duhovnije . . . . .
Plakate . . . . .
Sprejemnice . . . . .
Računske sklepe . . . . .
Pobotnice . . . . .
Razne posetnice . . . . .
Poročnice . . . . .
Osmrtnice . . . . .
l. t. d.

stroškov, ki nastanejo iz pričujočega zakona, se ustanovi deželni šolski zalog, čegar potrebščina se pokriva tako, kakor vsak drug deželni potrešek. Svoj predlog podpira s tem, da učitelji so deželni uradniki in da brez te določbe bi zadeli vsi stroški, ki bodo izvirali iz pričujočega šolskega zakona, edino le okrajne šolske zaloge, oziroma izravne davke, ker samo na te smejo okrajni šol. sveti nalagati naklade.

Vsled tega predloga se siino vzrepenči dr. Graziadio rekoč, da kot zastopnik mesta goriškega mora slovesno in odločno ugovarjati nasvetu, ki bi pomenil, ako sprejeti, veliko, neopravičeno butaro in nesrečo za goriško mesto. Že zdaj plačuje mesto ogromnih zneskov za šolske okraje na deželi vsled določbe, da deželni zalog odrajuje okrajnim šolskim zalogom znani znesek 250.000 K na leto. Govornik ne dobi besedij, da bi po vrednosti zavrnil stavljeni nasvet.

Dr. Tuma pritrjuje predgovorniku ter pravi, da razlogi, katere je navedel dr. Treo za svoj predlog, so pač istiniti, ali da o pokritju stroškov ne more biti govora v tem zakonu, marveč v onem radi vzdrževanja ljudskih šol, ali v katerem posebe za to stvarjenem. Pri glasovanju pade predlog dr. Treota z vsemi italijanskimi glasovi in z glasom dr. Tume; vsi ostali slovenski poslanci so glasovali za deželni šolski zalog. Italijani so se spogledali, ko so videli slovenske poslance zjedinjene, izvzemši dr. Tumo, in dr. Marani je opozoril svoje tovariše glasno na ta pojav z besedami: *Avete capito? Ali ste videli?*

K § 26., ki določa, da zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve, stavi dr. Verzegnassi, kakor je bilo v italijanskem klubu dogovorjeno in v slovenskem sprejeto, dodatni predlog, da zakon stopi v veljavo z razglasenjem, ko bo potrjen zakon o pristojbinah od zapuščin, ko se določijo letni preostanki normalno-šolskega zaloge za šolske potrebščine, in ko dovoli vlada prispevek najmanj 60.000 K na leto učiteljskim plačam. Dr. Gregorič pritrjuje temu dodatku, češ, da drugače bi morali nositi vse troške za učiteljske plače, ki narastejo vsled novega zakona, edino le okrajni šolski zalogi, ki dobivajo svoje dohodke izključno le od naklad na izravne davke, ki se ne morejo dalje višati brez nevarnosti za obstoj našega kmeta in obrtnika. Pravo mesto za take določbe gledé pokritja je zakon sam, ker druga oblika, n. pr. resolucija vlade ne veže. Četudi bi se vlada radi tega kaj časa kujala, morala bi se vendar slednjic udati, in pomagano bi bilo učiteljem, ne da se kmet in obrtnik obremenita.

Dr. Tuma govori proti predlogu, češ, da tako se z eno roko je n. pr. kar se z drugo daje, da glavna potreba je pomagati učiteljem, da treba opustiti vse, kar bi utegnilo zategniti ali otziti najvišje potrjenje zakonskega načrta. Pritrjuje mu Naglos, ki izjavi v imenu svoje ožje frakcije, da bo glasovala proti predlogu svojega tovariša. Dr. Verzegnassi, ki je bil svoj predlog že prej obširno utemeljil, posluša začuden nove glasove ter jim ugovarja. Za njim se oglašijo vladni zastopnik grof Attens, dr. Faidutti in dr. Luzzatto, ki govorijo vsi proti dostavku. Dr. Verzegnassi, videč, da ga je lastni klub pustil na cedilu, se raztogoti, odtegne svoj predlog in zapusti dvorano; njemu so sledili drugi slovenski in italijanski poslanci; ostalo jih je le še toliko (med njimi dr. Tuma s svojima tovarišema), da so sprejeli v naglici zadnja dva paragrafa ter naslov in uvod zakona; potem je predsednik naznanil, da so gospodje nesklečni in da mora sejo zaključiti. Med italijanskimi poslanci je vladala splošna razburjenost, ker njih postopanje v zbornici se ni ujemalo s sklepi, storjenimi v klubovi seji. — Odkod ta prememba, kdo ve? —

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je sklican na 15. t. m. Na dnevnem redu prve seje stoje te-le točke: Prvo branje sladkorne bruseljske konvencije in dodatka k postavi o davščini na sladkor. Načrt zakona o kontingentu novincev. Proračun za leto 1903 in konečno načrt o novem tiskovnem zakonu.

Spravna akcija.

V pondeljek je imel ministerski predsednik dr. Körber, kakor je bilo določeno v soboto, posvetovanja in sicer: predpoludne z nemškimi in češkimi zastopniki z Moravskega, popoldne pa z nemškimi in češkimi zastopniki s Češkega. Jednim in drugim je označil novi elaborat, katerega je izdelala vlada in ki ima služiti za podlagu pri spravnih pogovorih. Ta elaborat se dotika te dni in ga dobe zastopniki obeh strank v roke. Dr. Körber je povabil zastopnike obeh strank, da prouče v najkrajšem času ta novi elaborat in naj stavijo potem vladi svoje predloge v ta namen se snidejo danes k posvetovanju češki poslanci z Moravskega, jutri pa se snidejo češki poslanci, da bodo pretresali ta novi elaborat. Zastopniki nemških strank so pa izmed sebe izbrali v ta namen poseben ožji odsek. Dr. Körber je priporočal, naj se jedni in drugi o elaboratu izjavijo prej ko prej, češ, da se jako mudi vladi, da izve, ali bo iz te moke kaj kruha. Splošno se pa govori, da ima vlada že pripravljena jako radikalna sredstva za uredbo naših zamotanih notranjih političnih razmer za slučaj, da bi tudi sedanja pravna akcija med Čehi in Nemci ostala brezuspešna.

Avstro-ogrska nagodba.

V torek in sredo bil je na Dunaju ogrski ministerski predsednik pl. Szell in je imel z našim ministerskim predsednikom in z našim finančnim ministrom daljša posvetovanja gledé štilizacije teksta za novo carinsko in trgovinsko nagodbo, sklenjeno med obema državama polovicama dne 31. decembra 1902. Te dni mudili so se na Dunaju tudi dotični ogrski strokovni poročevalci ter so se ustanovile vse podrobne določbe gledé nove nagodbe. Ko bode vse to spisano in prepisano, tiskano in pretiskano, pojdejo naši ministri v Budimpešto, da se ves elaborat tam podpiše.

Vojaška posvetovanja.

V sredo so se na Dunaju pod predsedništvom našega cesarja vršila vojaška posvetovanja trajajoča jedno uro in pol. Udeležili so se teh posvetovanj: Prestolonaslednik Franc Ferdinand, načelnik generalnega štaba bar. Beck, vojni minister pl. Pitreich, generalmajor Weigl.

Spet novi milijoni za vojaštvo.

Iz Budimpešte se poroča, da izdeluje novi vojni minister nov vojaški zakon. Po tem zakonu skrčila bi se stalna vojaška služba na dve leti, a število novincev povišalo bi se za 125.000 mož. Stroški pa za takó organizirano vojsko bi iznašali vsako leto 110 milijonov kron več, nego znašajo sedaj. Ta novi vojaški zakon bi stopil v veljavo l. 1906.

Nemčija odpovedala trgovinske pogodbe.

Nemčija je odpovedala trgovinske pogodbe Avstro-Ogrski, Rusiji in Italiji. V prihodnjem mesecu ali v marcu odpove trgovinsko pogodbo tudi Švici.

Dalmacija.

V hrvatskih rodoljubnih krogih vlada neka radost zaradi dveh uspehov v prilog Dalmacije in dalmatinskega hrv. prebivalstva. Prvi uspeh je odpoved vinske klavzule Italiji, kar prihaja v največjo korist vinorodni Dalmaciji. Drugi uspeh bi pa bil po zatrdilu „Hrvatske krune“ v Zadru ta, da je namestnik baron Handl pričel razgovarjati se s predsednikom prizivnega sodišča o modalitetah za pohrvačenje državnih uradov. Namestnik da se pač hoče pomenkovati o tem z raznimi strankami, ker pa je v Dalmaciji samo jedna jedina narodnost, t. j. hrvatska, tedaj se Hrvatom ni bati, da ne prodró; v tem slučaju potem tudi za vedno odklenka italijansčini v dalmatinskih državnih uradih. Boje se pa, da bi namestnik ne mislil na kompenzacijo v prilog nemškemu jeziku. Vsekako pa da je že veselo znamenje, da se je sploh na merodajnem mestu o stvari začela resna akcija.

Hrvatske opozicijske stranke.

Prihodnje dni se vrši v Zagrebu shod vseh opozicijskih hrvatskih strank. Namen temu shodu je združiti vse te stranke v jedno samo opozicijsko stranko ter določiti taktiko, kako z združenimi močmi upirati se proti vedno naraščajočemu navalu madjaronstva na Hrvatskem.

Srbaki kralj Aleksander se ločil od kraljice Drage 17

z Dunaja: Potovanje ruskega ministra za zunanje zadeve grofa Lamsdorffa na srbski dvor v Nišu je imelo poleg macedonskega vprašanja, še drug ne manj važen namen. Že prvi nastop ruskega ministra na srbskem dvoru vzbudil je nekako pozornost. On ni namreč, kakor je drugod pri takih prilikah navada, poljubil kraljici Dragi roko. Grof Lamsdorff ni storil tega, ker je imel od svojega vladarja nalog, da zahteva od srbskega kralja, naj uredi vprašanje o prestolonasledstvu v Srbiji. Grof Lamsdorff je povedal srbskemu kralju, da se sme le tedaj zanašati na rusko pomoč, ako uredi vprašanje prestolonasledstva s tem, da si izbere za prestolonaslednika jednega izmed treh kandidatov, katere mu predložita Rusija in Avstrija, ali pa da se loči od kraljice Drage. Ti trije kandidati bi bili in sicer: Črnogorski knez evič Mirko, ki se je po dogovoru z Rusijo in Avstrijo poročil z gospodično Natalijo Kostantinovič; mladi Leuchtenburški knez Nikolaj, ki je v sorodu z ruskim dvorom in ki se nahaja še na vojaški akademiji v Petrogradu, in knez Battemberg. Grof Lamsdorff dal je srbskemu kralju 24 ur časa, da se odloči.

Srbski kralj, tako poroča zgoraj omenjeni list, se je odločil za ločitev od kraljice Drage, češ, da se potem zopet oženi z osebo, katera bi bila po volji tudi Rusiji in Avstriji. Kraljica Draga pa bi dobila za odškodnino primerno svoto, katero bi ji tudi Rusija izplačevala vsako leto. Kraljica Draga bi bila s tem kraljevim sklepom tudi zadovoljna in bi sama na to delala, da se stvar reši prej ko prej, ker se je baje že odločila, da si nakupi neko vilo v Draždanih. Vsa zadeva pa se ne bode najbrže tako hitro izvršila, ker se je kralju dovolil rok jednega leta, da vse to uredi. Odstop srbskega ministra za zunanje zadeve je baje v zvezi z vsó to zadevo.

Ta vest se zdaj preklicuje kot izmišljena.

Srbija se oborožuje.

V listu „National Zeitung“ se poroča iz Belegagrada, da je srbska vlada povabila več zunanjih tvrdk, da ji odpošljejo svoje ponudbe gledé izdelovanja ostrih patron. Takih patron namerava srbska vlada naročiti za dva milijona frankov. Ta vest vzbuja z ozirom na razmere v Macedoniji splošno pozornost. Srbska vlada se sicer izgovarja, da nimajo ta naročila nobenega drugega pomena, nego nadomestiti municijski materijal, ki je bil pred kratkim uničen vsled eksplozije v smodnišnici kragujevaški. Ali tem zatrdilom srbske vlade se dosti ne veruje. Oglasile so se na to povabilo angležke, belgijske, in nemške tovarne. Najugodnejše priponudbe pa so storile belgijske tovarne.

Ruski car in nemški cesar v Rimu.

Italijanski list „Tribuna“ poroča, da prideta meseca maja v Rim ruski car in nemški cesar in sicer da pride nemški cesar v prvi polovici, ruski car v drugi polovici meseca maja v Rim.

Anglija in Nemčija.

Med nemškimi in angležkim dvorom obstoje, kakor znano, še nadalje prijateljski odnošaji; vse drugače pa je med obema narodoma, katerih volje tolmač je časopisje. Nedavno je objavil list „Times“ pismo angležkega zastopnika Gibsona Bowlesa, v katerem le-ta napada Nemčijo in pravi mej drugim: „Nemška država še nikoli ni opustila prilike, da se izneveri svojim zaveznikom, ako je to v njeno korist. Tradicionalno vojevanje Nemčije v svrhu brezobzirnega pridobivanja novega teritorija ni vitežko, marveč vandalsko. Postopanje z venezolanskim brodom „Viktoria“ ni delo modernega vojevanja marveč roparstva.“

List zatorej svari angleško vlado pred prenegljenjo zvezo z Nemčijo v svojo škodo. Ako tako sodi o svoji posestrimi Anglija, kako moramo soditi še le mi Avstriji v očigled izkušanj, ki smo jih imeli z Nemčijo.

Macedonsko vprašanje.

Listi poročajo, da sta se Rusija in Avstrija o priliki Lamsdorffovega bivanja na Dunaju dogovorili, da sestavita posebno spomenico, katero dopošljeta vsem drugim vevlastim. V spomenici bodo natanko popisane neznosne razmere macedonske ter tudi dokazano, da je na teh razmerah kriva edino le Turčija. Po teh poročilih sta se baje Rusija in Avstrija tudi dogovorili o reformah, ki naj se uvedejo v Macedoniji. Po tem načrtu moral bi stati na krmilu nove uprave gouverner kristjan, a ta bi bil pod kontrolo vevlad.

Maroko.

Maroška državnica je danes v ognju civilne vojne. Bije se namreč boj med cesarsko vojsko in ustaši. Navidezno gre

Sultan ima svoj dvor v Pezu, Hamed ben pa v Paziju. Hamed ben je energičen človek, polastil se je vseh državnih zakladov in skladišč orožja pa udaril s svojimi fanatizovanimi četami na sultana. Poslednji je izročil vodstvo čet namestniku pokrajine Sefra. Po trikratnem boju so bile cesarske čete popolnoma poražene. Iz jeze zaradi poraza je ukazal sultan, da se v Tazi ropa, mori in požiga. — Pretendant Hamed ben je orodje nekih evropskih vesil v prvi vrsti Anglije, katerim je Maroko zelo všeč. Maroko ima veliko trgovinsko in strateško važnost in to je veliko za nenasitne Angleže.

Prebivalstvo goriških občin in okrajev.

Sodni okraji, občine in kraji	Prebivalstvo		Prebivalstvo v letu 1900
	1. 1890	1. 1900	
1. Ajdovščina	735	852	+ 17
2. Črniče	1569	1706	+ 137
Batuže	386	407	+ 21
Črniče	535	615	+ 80
Ravna	221	217	- 4
Selo	427	467	+ 40
3. Gabrje	647	685	+ 38
4. Gojače	423	438	+ 15
5. Kamnje	474	506	+ 32
6. Sv. Križ	2252	2334	+ 82
7. Lokavec	2206	2402	+ 196
Dol	716	811	+ 95
Lokavec	927	975	+ 48
Angeljska Gora	563	563	0
8. Rihenberg	2495	2648	+ 153
Brje	828	931	+ 103
Rihenberg	1667	1717	+ 50
9. Skrilje	820	873	+ 53
Št. Tomaž	388	417	+ 29
Skrilje	432	456	+ 24
10. Šmarje	1074	1097	+ 23
11. Vrtovin	578	661	+ 83

(Dalje pride.)

Domače in razne novice.

Cesarjev dar. — Presviti cesar daroval je za zgradbo nove cerkve v Krnu 200 K.

Imenovanje. — Davčni nadzornik Evgenij Petris pl. Steinhofen je imenovan za višjega davčnega nadzornika.

Gosp. dr. Mart. Kerševani je jako nevarno bolan. Po mestu se je že dvakrat raznesla vest o njegovi smrti in to je tudi krivo, da je zadnji „Primorski list“ to vest zabeležil.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedniku: Josip Kodelja, župnik v Šmartnem 10 K; Neimenovan v Gorici 40 K; gopodje deželni poslanci: Leopold Bolko 50 K, Ivan Lapanja 20 K, Anton Klančič 20 K, dr. Anton Gregorič 30 K ter za božičnico 10 K; Štrekelj Alojzij 20 K, Otilij Medveš, kaplan v Volčah 10 K; Fran Kodrič, vikar na Trnovem 10 K (toliko tudi za „Alojzijevišče“).

Prejelo upravnništvo: Franc Zucchiatti, veleposestnik v Medani 10 K (ravno toliko za „Alojzijevišče“); Čermelj Andrej, štacunar na Koru v Gorici 4 K. Preostali znesek kegljavcev Silvestrovega večera v Logu pod Mangartom, nabran po pokritju stroškov za 24 pestov in zraven še okovanega konja v skupni vrednosti konja in podkev 80 krajcerjev 12 K; J. M., kaplan 5 K.

Srčna hvala vsem darovateljem!

Za božičnico v „Šolskem Domu“ je šol. vodstvo nadalje prejelo od g. I. Grila 68 kolačev; od g. Jeretiča, knjigo-tržca 4 molitvenike, 7 torbic, 6 tablic, 4 škaltice peres, mnogo peresnikov in svinčnikov; od g. Andreja Jakila iz Rupe en sveženj usnja.

Bog povrni!

Darovalci, koji so darovali za božičnico otroškemu vrtu v Pevmi: Baronica Teuffenbach 2 K; Katarina Primožič 2 K; Anton Gravner 2 K; Baronica Thömel darovala razna oblačila, namreč: čepice možke in ženske, nogavice, zapestnice in spodnja krilca; ves izdelk ročnih del; „Krojaška zadruga“ darovala blago za obleke v vrednosti 10 K.

Franja Stantič, vrtnarica.

Russkij kružok. — Ker je došel učitelj ruskega jezika g. Labenskij, sklicuje se društveni občni zbor na soboto dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v hotel „Tri krone“. Dvorana je rezervirana. Vsopred: I. Sprejem novih članov; II. Konečni dogovor radi učnih ur; III. Dopolnitev odbora.

K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Vojaški koncert v kavarni „Central“ na Travniku. — Danes dne 10

zvečer. Vstop h koncertu je prost. Nadejati se je prav obilne udeležbe.

Občinske volitve v Cerknem. — Zdaj ali pa nikoli, tako so pisali pristaše dr. Tume in „Soča“, ko so se jele bližati nove občinske volitve v Cerknem. Zdaj ali pa nikoli je čas, klicala sta jim iz Gorice dr. Tama in „Soča“, da vržete ob tla črno temo. In v tem smislu pisani so bili dopisi in članki, s katerimi je polnila „Soča“ svoje predale obsipajoče najpoštenje in za blagor cerkljanske občine najbolj vnete može z najnesramnejšimi psovki, katere je zamogla poroditi v lažiliberalnih možganih najhujša strast in duševna propalost. Čeravno smo se že večkrat prepričali, da so ti ljudje zmožni vseh in tudi najpodlejših sredstev in nam je bilo dobro znano, da se bodo takih sredstev posluževali tudi pri volitvah te največje občine na Goriškem, bili smo vendar prepričani, da je vse bobnanje, o bodoči zmagi pristašev dr. Tume in „Soče“ le goli humbuk in grdo farbanje. In da se nismo motili nam dokazujejo brzobjavki, kateri sta nam dospeli sinoči iz Cerkna. Občinske volitve vršile so se v Cerknem v sredo, v četrtek in v petek. Nasprotniki dosedanje starašinske večine vrgli so se z vso silo na tretji volilni razred. Pa zastonj, kajti lista kandidatov dosedanjega župana zmagala je s 119 glasovi večine. To pa je Tumovce in „Sočane“, tako oplašilo, da so pri volitvi v drugem in prvem volilnem razredu pometali puške v koruzo ter zbežali v svoje brloge. Opomnite moramo, da je sedela v dosedanem starašinstvu tretjina starašinov nasprotne stranke, ter da ni potem takem „Slogina“ stranka le obdržala svojo dosedanjo posest, marveč, da je zmagala na celi črti. Zavednim Cerkljanom kličemo o ti priliki najprisrčnejše: Živeli zavedni volilci, le tako in po ti poti složno naprej za blagor obširne občine cerkljanske! Nasprotniki pa so se prepričali, da torej ne zdaj in nikoli ne pridejo oni na krmilo dokler ohrani cerkljansko ljudstvo svoj zdravi razum, vsled katerega mu je dano spoznavati svoje prave prijatelje ter jih ločiti od onih, kateri bi je hoteli zlorabiti le za svoje sebične namene.

Imenik porotnikov za prihodnje porotno zasedanje, ki se vrši meseca februarja t. l. Porotniki: Stua Alojzij iz Kormina, Stabile Ivan iz Ogleja, Rustja Anton iz Skrilj, Mermolja Josip iz Mirna, Ricci Jakob iz Tržiča, Pignatari France iz Črnič, Ceriani Nikolaj iz Tržiča, Culot-Lukežič France iz Renč, Šavli Ferdinand iz Št. Petra, Kožuh Vincencij iz Oseka, Venuti Alojzij iz Gorice, Colautti Nikolaj iz Tržiča, Chiurlo Anton iz Gorice, Castellan Leopold iz Fare, Castelliz Anton iz Gorice, Kancler Anton iz Solkana, Lutman Josip iz Standreža, Pavletič Josip iz Gabrij, dr. Pinausig Peter iz Gorice, Guglielmi Alojzij iz Gorice, Luzzatto Emilij iz Gorice, dr. Lisjak Andrej iz Gorice, Jakončič Anton iz Gorice, Reja pl. Josip iz Kozane, Černic Valentin iz Št. Petra, vitez Franzoni Emilij iz Medeje, Legiša Josip iz Devina, Furlani Ivan iz Ronkov, pl. Batistič Mihael iz Solkana, vitez Blasig Aleksander iz Ronkov, Bavdž Josip iz Gorenje vasi, Presel Ivan iz Gorice, Hmelak France iz Lokavca, Fogar Alojzij iz Pevme, Pečenec Josip iz Pekla pri Rihemberku, Čehovin Florijan iz Branice. Namestniki: Culot Josip iz Gorice, Cicigoj Mihael iz Gorice, Rocco Anton iz Gorice, Valentinuzzi R., dr. Cesciatti iz Gorice, Dörfler Atilij iz Gorice, Albisser Viktor iz Gorice, Cossar Ivan iz Gorice, Glessig Avgust iz Gorice.

Dražba časnikov v Čitalnici. — Minoli pondeljek so se v tuk. Čitalnici po dražbi prodajali časniki, naročeni za društveno bralnico. Dražba je bila nenavadno živahna. Gg. dražitelj so bili v obče pri dobrem humorju; rekla se je marsikatera dovtipna opazka, vzbujajoča splošno veselost. Udeležniki so se razšli zadovoljni, da so prebili nekaj veselih trenutkov. Najbolj zadovoljen je pa bil gotovo odbor, da je iztržil za prodane časnike izdatno vsoto, kakor že mnogo let ne tako.

Ženska mestna bolnišnica. — L. 1902 je bilo sprejetih v razne oddelke ženske mestne goriške bolnišnice 1045 oseb. Koncem l. jih je ostalo v bolnišnici še 97. Umrlo jih je v bolnišnici med letom in sicer odraslih 123 nedoraslih 29. Na oddelku za blazne je bilo koncem leta 1901 97 oseb. V letu 1902 sprejetih je bilo 33 oseb. Torej bilo je na tem oddelku v l. 1902 132 oseb. Od teh jih je okrevalo 13, umrlo pa 25. Ostalo jih je v blaznici koncem l. 1902 še 84.

V bolnišnici usmrljenih bratov in sicer na oddelku za blazne je bilo vzprejetih v l. 1902 114 oseb, iz l. 1901

1228 oseb, iz l. 1901 jih je ostalo na tem oddelku 97. Umobolnih in telesnobolnih se je zdravilo lani v ti bolnišnici 1476 oseb. Od teh je ozdravelo 868 oseb; 188 osebam se je zdravje zboljšalo; umrlo pa jih je 145, a popolnoma nezdravljenih je ostalo 61 oseb. Skupaj torej 1262 oseb. Bolniki so bili iz najraznejših dežel in držav, celo iz južne Amerike bil je eden teh nesrečnežev.

Naznanite pse. — Tukajšnji magistrat pozivlje vse one, ki imajo pse, da jih naznanijo v teku jednega meseca, ter da vplačajo dotično pristojbino od psov. Proti onim, ki bi tega ne storili, postopalo se bode, kakor določajo dotični predpisi.

Pokradena čreva. — Mesarskemu pomočniku Suliču, bivajočemu na Placuti, je bilo ukradenih 20 kg posoljenih črev v vrednosti 50 K. Njegov gospodar Ill'cher je to naznanil policiji in ti se je kmalu posrečilo zasačiti uzmoviče. Ti so Ciufarin Edvard, Boccadoro Riccardo in Sbona Dominik. Ukradena čreva so prodali uzmoviči za prav nizko ceno klavcu prašicev Valentinu Vidi, stanujočemu za Razonerji.

Tatvina v vojaški pisarnici. — Josip Pokrovac, vojak pri VII. stotnji tukajšnjega deželnoobrambovskega bataljona ima lepo pisavo. Zato so ga rabili v pisarni. Nekega dne pa je siloma odprl neki ormar in odnesel iz njega 97 K. Ko je to storil, jo je popihal.

Tatvina. — V pondeljek po noči so neznan lopovi s silo odprli hišna vrata v Raštelu št. 17. Potem so razbili v veži se nahajajoči zaboj, v katerem se je nahajalo manufakturno blago prodajalke Naglič. Lopovi so odnesli za kakih 400 K blaga.

Umrli sta v visoki starosti in sicer: v Gorici 4. t. m. Katarina Decolle, ki je bila rojena l. 1804 in je imela torej 98 let; v Biljah pa Uršula Juh, ki je bila rojena v l. 1802 in je imela torej 100 let. Prva je zapustila veliko premoženje.

Izpred sodišča. — V pondeljek je stal pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem Štefan Mlakar s Cerkljanskega. Tožen je bil zaradi poskusa tatvine. Obsojen je bil na šest tednov zapora z jednim postom.

Politični obhod bohinske železnice. — V sredo 7. t. m. se je šla pri Sv. Luciji zopet komisija, kateri je poverjen politični obhod bohinske železnice, da nadaljuje svoje delo proti Gorici. Deželni odbor je imenoval za svojega zastopnika pri tej komisiji g. deželnega poslanca Lapanja, ki se je udeležil tudi političnega obhoda od Podbrda pa do Sv. Lucije.

Na Trnovem se je pred božičnimi prazniki ponosrečil dimnikar Peršič: zdrsnilo se mu je po stopnicah pred c. k. gozdno hišo na Vitovljskem Vrh.

Ročinj. — Zmiraj lepše reči se godé v Ročinju. Lani so okradli cerkveno pušico pri misijonskem križu, kakor je „Gorica“ prinesla. Na sv. tri kralje okradli so pa mesarja „Škrtoca“ za 20—25 gl. Mesar je deloma sam kriv, ker je pustil ves skupiček listega dne v mesnici, a zraven pa ključ od nje. Tatvina se je zgodila med 7—8 uro zvečer. Postopačev pač ne manjka.

Šola. — Iz Vrsna pri Kobaridu nam poročajo, da že par mesecev nimajo učitelja. Otroci bodo vse pozabili če še nadalje ne bo učitelja. Ta šola bila je ustanovljena še le koncem l. 1897 in že tretjič nima učitelja. Nam se čudno zdi, čemu ustanovljajo oblasti nove šole, če nimajo dovolj učiteljskih moči. Vrsenski otroci so popred hodili v šolo na Libušnje, kjer je bil vedno učitelj, sedaj so jim ustanovili lastno šolo — pa brez učitelja. Tudi na Volarjih in na Kamnem nimajo učitelja. Naši ubogi gorjani plačujejo ogromne naklade za šolo — pa od tega nič nimajo! Pač napredek!

Grozna nesreča. — V Kamnicah nad Gorenjempoljem je dne 5. t. m. popoldne zgorela 5-letna deklica Alojzija Kamenšček. Bila je sama s starejšo bolno sestro doma. Ko je hotela na ognjišču zakuriti, vnela se ji je obleka. Predno so prišli ljudje, je že popolnoma bila opečena.

Oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu z dne 1. januarja 1903, s kojim se znova razglašajo veljavni roki za plačevanje raznih neposrednih davkov, kakor tudi posledice njih zanemarjanja. — Finančno ravnateljstvo naznanja vsled postave z dne 9. marca 1870 drž. zak. št. 22, da se sledeči davki imajo v teh letih plačevati: a) zemljarina v mesečnih obrokih in to prvega vsakega meseca naprej; b) hišno-razredni kakor tudi hišno-najemni davek zunaj mesta Trsta

pa se mora plačati hišno-najemni davek 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra; c) 5/10 davščina od hiš davka prostih radi zidanja ima se v onih rokih, kakor hišno-najemni davek t. j. v Trstu in okolici 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zunaj Trsta pa prvega vsakega meseca naprej plačati; d) obča pridobarina se ima plačati za vsako četrtletje naprej 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra isto tako treba plačati pridobarino od javnemu dajanju računov podvrženih podjetij v štirih jednakah 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dosepevajočih obrokih; e) v kolikor se prihodarina ne plača na način označen v § 133 zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220, t. j. potom odbitka, treba jo poravnati v dveh jednakah 1. junija ter 1. decembra dosepevajočih obrokih; f) osebno dohodarino je plačati s pridržkom določeb § 234. zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 oziroma cesarske naredbe od 8. julija 1898 drž. zak. št. 120. v dveh jednakah 1. junija ter 1. decembra dosepevajočih obrokih. Vsled teh zakonitih odredob so dolžni vsi oni, ki izplačujejo dohodke v §§ 167. ter 168 gornjega zakona omenjene, ako isti niso zgolj spremenljivi, odtegniti prejemnikom od teh dohodkov predpisano osebno dohodarino in plačarino, ki se jim v to svrhu vsakoletno prijavi. Odbitki se opravljajo v istih rokih in v istih razmernih obrokih, kakor izplačevanje prejemkov.

Kedor navedenih neposrednih davkov ne plača najpozneje v 14 dneh po preteku roka s določenega za poravnanje vsakega teh davkov, je dolžan plačati zamudne obresti, če preseže posamezni redni davek vred za vse leto 100 kron.

Zamudne obresti se računajo od dneva sledečega roku za vplačanje do dne plačila, tako da pride po 1²/₁₀ h na vsakih sto kron vsak dan, kar se z dolžnim davkom vred potirja.

Dolžni davek se lahko plača na pristojnem uradu — v Trstu na mestnem davčnem uradu — ali pa na vsakem c. kr. poštnem uradu na čekovni račun dotične davkarije.

Slednjič se opozarjajo plačalci še na sledečo določbo § 5. zakona z dne 9. marca 1870 drž. zak. št. 23.: „Če bi se ob začetku novega davčnega leta še ne bil mogel dolžni davek za to leto posamnim davkoplačevalcem stalno predpisati, naj se davki za ustavno dovoljeni čas plačujejo v znesku predpisanem za preteklo davčno leto, dokler se ne odmerijo novi davki, v katere je potem všteti že izvršena plačila.“

Influenca. — Na Reki in v Trstu se je začela zadnje dni močno razširati influenza. Posebno silno nastopa influenza v Padovi. Listi poročajo, da je obolelo tam na influenci čez 15.000 oseb. Umrje pa da vsak dan od 10 do 15 oseb.

Občinske volitve v Tignanu v pazinskem političnem okraju. — Kakor smo poročali, so pri zadnjih občinskih volitvah v Tignanu po hudi volilni borbi zmagali Hrvatje v vseh treh volilnih razredih. Nasprotna stranka, v kateri se nahajajo hrvatski renegate in zagrizeni Italijani, je vložila proti tem volitvam utok. Tržaško namestništvo je temu utoku ugodilo ter razveljavilo volitve. Zato so se morale razpisati nove volitve in te se vrše dne 12, 13, 14, 15 t. m. Borba bode tudi zdaj jako huda, Italijani poskusili bodo vse, da izpulijo to zgolj hrvatsko občino iz rok sedanjih tamošnjih hrvatskih prvakov.

Za tolmača hrvatskega jezika. — Pri ljubljanskem deželnem sodišču je imenovan namesto g. prof. Rutarja, ki se je zaradi bolezni odpovedal, g. profesor Macher.

V Ameriko se je odpeljalo od 5. do 6. t. m. z južnega kolodvora v Ljubljani 122 oseb.

Dva grozna umora v Gradcu. — V četrtek primerila sta se dva grozna umora v Gradcu. 42-l. zasebnik Kraft je prišel v kuhinjo k 31-l. Jul. Kremčker, ženi kavararjevi, ter nanjo ustrelil. Žena se je, zadeta v trebuh, hipoma mrtva zgrudila. Nato je napadalec pomeril nase, a ker se revolver ni sprožil, je ubežal domov. Policija, ki mu je bila skoro za petami, je dobila na njegovem domu v naslonjaču mrtvo 81-let staro mater napadalčovo z rano v glavi. Tudi Kraft je ležal blizu matere mrtve, ustreljen v glavo. Na mizi je ležal listek, na katerega je napadalec zapisal, da je storil zločin radi nesrečne ljubezni, in da je vse svoje premoženje sežgal. V peči so res našli sežgane vrednostne papirje. Kraft je imel okolu 20.000 kron premoženja.

Novi list za orožnike. — V Gradcu je začel izhajati list „Österreichische Gen-darmerie Zeitung“, ki bode zagovarjal

10 K. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Gradcu, Klosterwiesg. št. 39.

Umrli je v Gradcu v 73. letu svoje starosti gospod Alojzij Daniel, ki je bil več let restavratér na kolodvoru v Nabrežini in v Trstu.

Povodnjt na Zgornjeavstrijskem. — Te dni je močno deževalo na Zgornjeavstrijskem. Reke in potoki so prestopili bregove in voda je po nekaterih mestih in vseh pritekla v hiše, tako da je zavladal velik strah med prebivalstvom.

V Rimu je umrl v zavodu sv. Jeronima na Božič slavni hrvatski pisatelj in učenjak prečastiti kanonik Dragotin Anton Parčić. Pokojni se je porodil l. 1832 v Vrbniku na otoku Krku, kot sin priprostih a jako spoštovanih kmečkih roditeljev. V mašnika je bil posvečen l. 1854. Pokojni krški biskup Vitezić odmenil ga je za profesorja na gimnaziji, katero so takrat hoteli osnovati na otoku Krku, a ker ni do tega prišlo podal se je Dragotin Anton Parčić v samostan, da bi se tam posvetil vedi in knjigi, s katerima se je najraje bavil že od najmlajših let. Dragotin Anton Parčić je že kot bogoslovec spisal in izdal italijansko-hrvatski slovar, kateri je že v prav kratkem času doživel drugi natis. Kasneje je spisal in izdal tudi hrvatsko italijanski slovar. Spisal je tudi hrvatsko slovnico, katera je bila prevedena celó v francoski jezik. L. 1876 je bil Parčić sekulariziran in tedaj vzprejel ga je v svojo biskupijo biskup Juraj Strossmayer. Ker je namreč zaradi pomanjkanja glagolitskih mašnih knjig glagolitica vedno bolj pešala, začeli so misliti krški, senjski in djakovaški škofje na izdajanje novega glagolitskega misala. Kot najboljšega poznavatelja glagolitice smatrali se ravno Dragotina Antona Parčića. Zato ga je djakovaški biskup Strossmayer vzprejel v svojo biskupijo ter ga poslal v Rim, kjer je bil nastanjen v zavodu sv. Jeronima, kjer se mu je poverilo izdelovanje omenjenega misala. To z velikimi težavami spojeno delo je izšlo l. 1892 in je bilo tako dovršeno in tako krasno, da je zaradi tega celó sam sveti oče papež Lev XIII Parčića odlikoval z zlato kolajno. Pokojnik bavil se je pa tudi z drugimi vedami. Posebno prirodoslovje in zvezdoslovje zanimala sta ga jako in bil je učenjak tudi v teh vedah. Sploh so naši bratje Hrvatje s Parčićem izgubili jednega najboljših, najučenejših in najdelavnejših svojih sinov.

Wilhelmov zeljišeni sok je vže dolgo let priljubljen sok proti kašlju. Eno steklenico po K 250, pošni zavoj s 6 steklenicami za K 10— pošilja franko na vse avstro-ogerske poštne postaje Franc Wilhelm, lekarnar, c. kr. dvorni zalagatelj v Neunkirchen (Spodnje Avstrijsko). V znak pristnosti je odvisen ua vsakem zavitu grb trga Neunkirchen (devet cerkev). Prodaja se v vseh lekarnah. Kjer se ne dobi, se pa direktno dopošlje.

Služba gozdnega čuvaja.

V področju komisije za pogozdovanje Krasa za Goriško-Gradiško oddaja se služba gozdnega čuvaja v Divači, oziroma v drugem kraju političnega okraja sezanskega, s katero je spojena plača letnih 800 K, ki se plačuje v posticipatnih mesečnih obrokih. Služba je provizorna proti tromesečni odpovedi.

Prsilci, ki morajo biti avstrijski državljani, naj vlagajo svoje kolekovane ter lastnoročno pisane prošnje z dokazilom, da niso prekorčili 25. leta svoje starosti, s šolskimi spričevali, s spričevalom o lepem vedenju, o dosedanjih službah in o telesni sposobnosti za to službo do 31. januarja t. l. pri predsedništvu komisije za pogozdovanje Krasa za Goriško-Gradiško v Gorici.

Prsilci, ki so bili vojniki ter znajo razven slovensčine tudi nemščino, imajo prednost.

Gorica, dne 8. januarja 1903.

Predsednik:

Bosizio m. p.

VABILO

na

I. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice“ v Dornbergu, registrovane zadruga z neomejeno zavezo, kateri se bode vršil

dne 18. jan. 1903 ob 3. uri pop. v dvorani občinske hiše.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnikovo;
2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo;
3. Potrditev letnega računa;
4. Volitev načelstva in nadzorstva.

Mladenič

lepega obnašanja v sežanskem okraju, s posestvom vrednim nad 35 tisoč kron, obstoječim in hiše, njiv in travnikov, želi se seznaniti s dekletom lepe zunanjosti, iz poštene kmetijske družine, ki ima štiri do pet tisoč kron gotovine in veselje voditi kmetijstvo v žensko področje spadajoča dela. Prednost imajo one, ki živijo pri stariših na deželi. Leresne ponudbe, če je mogoče s sliko, naj se pošljejo na upravništvo „Gorice“ pod naslovom: „Resna ponudba“.

Dobro izučena

kuharica

želi stopiti v službo pri kakem gospodu duhovniku v mestu in sicer takoj ali pa tudi med letom. — Oglasiti se je pri našem upravništvu.

Naznanilo.

Podpisani večletni gostilničar v znani in zelo obiskovani gostilni „Pri zlatem levu“ na trgu v Kanalu, otvoril sem sedaj vis-a-vis v svoji hiši na novo

Hotel Ulaga

in zagotavljam najboljšo in točno postrežbo z jedili. Točim pristna domača črna in bela vina ter Dreherjevo pivo v sodčkih. Imam p. n. gg. gostom na razpolago elegantne sobe za prenočišča, shrambe za vozove in hleve za konje. V kratkem napravim na vrtu tudi kegljišče in kroglišče.

Prosim za obilen obisk ter se bilježim z vsem spoštovanjem udani

Fran Ulaga,
lastnik.

Razpis tajnikove službe.

V občini Biljana v Brdih je razpisana tajnikova služba z letno plačo 600 K. Prošnje je vložiti pri županstvu do 14. jan. 1903 in izkazilo sposobnosti za to službo v slovenskem jeziku. želi se tudi znanje kaj nemščine in italijanščine v govoru in pisavi.

Županstvo v Biljani
dne 10. dec. 1902.
Š filigoj, župan.

Izvrstno delujoča gostilna
„PRI ZLATEM LEVU“
v Kanalu v soški dolini

se odda v najem
odnosno se tudi prodá.

Gostilna ima velike hleve, obširen vrt, dvorišče in 10 opremljenih sob za prenočevanje tujcev.

Preskrbljena je tudi z vso hišno in gospodarsko opravo.

Radi gradnje bohinske železnice obeta se gostilni še večji promet. — Ponudbe sprejema lastnik

A. Kriznič, Kanal.

Čebelno-voščene sveče

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Velika zaloga medu pitane in navadni po zelo svečar v Gorici, ulica sv. Antona.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporočá
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briških, dalminskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, sprejema hranilne vloge, katere obrestuje po 4½ polumesečno; nevzdignene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje posojila udom na osebni kredit po 6% in na vknjižbo po 5½.

Sprejema člane z glavnimi deleži po 200 K in z opravičnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nalaganje in vračanje so na razpolago poslovnice c. kr. pošne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštnih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrčkih tudi popoldne od 2—4 v ulici Veturini 9.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanic“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporočá p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Samo 7½ kron

stane

Orig. Solinger „Comfort“ stroj za striženje las,

ki je svetovno znan po dobri in lični izpeljavi. Zaradi umetnega dela in dobre snovi zagotavlja ta stroj brezpogojno in trajajoče poroštvo za dobro in nežno striženje las. — Z 2 podložnimi česali, 3, 7 in 10 mm dolga rez, s ponikelnim ročem (1 nadomestna zavita zmet). Cena K 7.50. Za brado K 6.—

500 dvojnih-poljskih kukál
(Doppel-Feldstecker)

144 mm, Mod. „Zeus“, čisto akromatična kukála, ki so neprekosljiva glede povečanja in obsega, z natančno reprodukcijo najmanjših predmetov brez pačenja, ponujam v eleg. usnjatem etuju z naramnico ali pasom po K 12 mesto po K 35. Pošilja s post. povzetjem, dokler je kaj zaloge

M. Rundbakin,

Dunaj, IX./1, Bergasse št. 3/32 a.

Pri svetem Antonu Padovanskem

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in neštivilno nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križčev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezanja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Anton Kuštrin

Gosposki ulici h. št. 25,

(v lastni hiši)

priporočá častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po ½ kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Pisarniške in šolske potrebščine, raznovrstni papirnati stvori

po najnižjih konkurenčnih cenah:

Molitvene knjige . . . . . od —24 v navgor
Žepni nožiči . . . . . —50 „ „
Mošnički za denar . . . . . —20 „ „
Tobačnice in smodčnice . . . . . —80 „ „
Zavitki, kuverte 100 . . . . . —50 „ „
Papir: pisemski 100 pol . . . . . —60 „ „
„ uraden bel 1000 pol . . . . . 6— „ „
„ za maslo ovijati kilo . . . . . 140 „ „
„ za cigarete 100 snop . . . . . 220 „ „
Posetnice s tiskom 100 . . . . . 120 „ „

Tiskovine za duhovnije in županije po ceni „Narodne tiskarne“ v Gorici. — P. s. Za povoljno postrežbo treba v naročilu navesti približno ceno. ltd. itd.

V Gorici G. LIKAR,
sredi Semeniške ulice proti Placuti 10.

Največja trgovina krojnega blaga

„Krojaška zadruga“

Gorica, Gosposka ulica št. 7

Priporočá se v to stroko spadajoče kakovosti blaga za bližajočo se letno dobo, kakor: volne, perkal, satin, batist, zephir svile, svile za prati, Voille de Lanie, Tennis, Oksford, piqué luknjasti. Možka sukna po vsaki ceni v veliki izbiri. Nadalje ima bogato zalogo preprog, pregrinjaj, zaves, blaga za mobilje, platna, Chiffona, ruskega platna, Kneippovega platna, hlačevine, volnenih odej, kolvrov, srajc, bombaževin, žepnih rut itd.

Gospode opozarja na izborno perilo, katero se razprodaja 15% pod ceno, dokler je še zaloge.

Pod perilo spada sledeče: bele srajce z barvanimi oprsniki, ovratniki, zapestnice, nogavice, srajce za hribolazce itd.

Vse po najnižjih in stalnih cenah!

Na željo se razpošiljajo uzorci poštne prosti.

TISKA:

Časopise . . . . .
Knjige . . . . .
Diplome . . . . .
Trgovske račune . . . . .
Cenike . . . . .
Vabila za veselice . . . . .
Pisma s firmo . . . . .
Razne etikete . . . . .

NARODNA =
= TISKARNA
v GORICI

prevzema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela in izvršuje v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah da se ne boji nikake konkurence.

TISKA:

Tisk. za duhovnlje . . . . .
Plakate . . . . .
Sprejemnice . . . . .
Računske sklepe . . . . .
Pobotnice . . . . .
Razne posetnice . . . . .
Poročnice . . . . .
Osmrtnice . . . . .